

A Nemzeti Földalapról (NFA) és a kialakítás földügyi vonatkozásairól

(Interjú *Benedek Fülöp* c. államtitkárral, földbirtok-politikai kormánybiztossal)

Dr. Joó István egyetemi tanár

Manapság a termőföldnek – és használatának – egyre nagyobb társadalmi, gazdasági és politikai jelentősége van. Ennek legmagasabb szintű szabályozását a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény tartalmazza.

Ez a jogszabály rendelkezik

- a termőföld tulajdonjogának megszerzéséről,
- a termőföldek használatáról (hasznélvezeti jog, haszonbérlet és földhasználati nyilvántartás),
- a birtoktagok kialakításáról (általános birtokrendezés, önkéntes földcsere stb.),
- a termőföld hasznosításáról, egyszersmind védelméről, továbbá
- a talaj védelméről.

A következő jelentős lépés a 2001. évi CXVI. törvény, amely a Nemzeti Földalap (NFA) intézményének létrehozását rendelte el, annak érdekében, hogy az állami tulajdonú termőföld-vagyonnal való ésszerű gazdálkodás feltételei mielőbb létrejöhessenek. A törvény rendelkezése szerint az NFA önálló költségvetési szervezet, a tulajdonosi jogokat a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter gyakorolja. A tulajdonosi jogok gyakorlása érdekében a miniszter Nemzeti Földalapkezelő Szervezetet hozott létre, ennek elnökét (a miniszterelnök javaslatára) a köztársasági elnök nevezi ki.

Az NFA működését öttagú Ellenőrző Bizottság ellenőrzi.

Az NFA kiteljesedése függvényében fontos társadalmi funkciót fognak ellátni a három-öttagú Helyi Birtokhasznosítási Bizottságok.

Figyelmet érdemelnek még a következő szabályozások.

a) A 2002. évi XXIV. törvény, amely az NFA-ról szóló 2001. évi CXVI. törvényt módosította.

b) A 48/2002. OGY határozat, amely megfogalmazta a földbirtok-politikai irányelveket.

c) A Kormány 255/2002. (XII. 13.) számú rendelete az életjáradék ellenében történő termőföldvásárlásról.

d) A 108/2002. (XII. 13.) FVM rendelet a birtokhasznosítási bizottságokról.

Az eddig leírtak alapján megállapítható, hogy mind a földtulajdonnal és földhasználattal kapcsolatos jogszabályok, mind pedig a valóságos helyzet megváltozása erősen érinti a földügyi szakigazgatást (ezen belül az ingatlan-nyilvántartást és a földmérési alaptérképek tartalmát). Ezekre tekintettel kerestük meg az FVM-ben Benedek Fülöp c. államtitkárt, a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet elnökét, annak érdekében, hogy közvetlen információkhoz jussunk az NFA helyzetéről és a jövőbeli kilátásokról.

Megjegyezzük, hogy érdeklődésünk (és ennek megfelelően kérdéseink) nem a program politikai aspektusaira irányulnak, hanem elsősorban az NFA és a földhivatalok kapcsolódására, a földhivatali kötelezettségekre.

A konkrét kérdések tárgyalása előtt röviden vázoljuk Benedek Fülöp c. államtitkár (együttal földbirtok-politikai kormánybiztos) életútját.

*

1947-ben Tiszapüspökiben, paraszt családban született. Az általános iskola után a gimnázium következett Törökszentmiklóson, majd az agrár-egyetem Debrecenben. Munkahelyei: Rákóczi Tsz. Tiszapüspökiben (főagronómusként), majd Törökszentmiklós következett (Tiszatáj Tsz.-ben elnökhelyettes), aztán pedig a Szolnok megyei TESZÖV.

1995–98 között már az FVM közigazgatási államtitkára, 1998-tól a Kereskedelmi és Hitelbankban, illetve az Inter-Európa Bankban dolgozott.

Megállapítható, hogy szinte végig az agrárágazatban dolgozott, vagy más területen (pl. bankoknál), de ott is agrár vonatkozású munkakörökben. Tevékenykedett a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Agrár Kamarában (1993–95, elnök) és a Magyar Agrár Kamara (MAK) országos alelnökéként, továbbá 1996–98 között az FTC elnöke is volt.

Jelenleg c. államtitkár és kormánybiztos, egyben a Magyar Nemzeti Földalapkezelő Szervezet elnöke.

Mivel a Nemzeti Földalap (NFA) és a földügyi szakigazgatás között már ma is jelentős az egymásra utaltság (és ez a közeljövőben még tovább erősödik, ezért kézenfekvő a törekvésünk, hogy olvasóinkat megismertessük az NFA feladataival, illetőleg áttekintsük az NFA és a földügy jövőbeli együttműködésének főbb vonatkozásait.

*

Tisztelt Államtitkár Úr!

Megállapíthatjuk, hogy jelenlegi tisztségéből eredően önnek országos értelemben kiemelkedő lehetősége (és felelőssége) a magyar agrárium és vidékfejlesztés jövőbeli fejlesztése egyik fontos feltételét létrehozni, és az ésszerű gazdálkodás földtulajdon-szerkezetét kedvező irányban továbbfejleszteni.

A Geodézia és Kartográfia olvasóinak érdeklődésére tekintettel, elsőként szívesen vennénk egy összefoglaló tájékoztatást az NFA jelenlegi helyzetéről és a jövőbeli kilátásokról.

Az NFA helyzetével összefüggésben elsőként fel szeretném hívni a figyelmet arra, hogy a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet az elmúlt évi kormányváltás után jött létre; azaz a 2002. évi XXIV. törvény megadta a magyar földtulajdonnal kapcsolatos kérdések komplex szabályozását.

Az NFA **vagyoni háttere** elsősorban a nemzeti földalap, amely magában foglalja az állam tulaj-

donában lévő mezőgazdasági- és erdőterületeket. Ez jelenleg 1 300 000–1 350 000 ha földterület. Ebből mintegy 700 000 ha erdő, a többi pedig mezőgazdasági terület.

Kiemelést érdemel, hogy az NFA-hoz csak termőföld-területek tartoznak, kivéve a védett (és védelemre tervezett) területeket. Ugyanakkor már egyeztető megbeszélések folynak a Környezetvédelmi Minisztériummal annak érdekében, hogy a védett területek is az NFA kezelésébe kerüljenek; de ennek bekövetkezése esetén sem csorbulhatnak a védelmi érdekek, és a védett területek nagyságrendje sem változhat.

Az NFA működése anyagi feltételeinek másik fontos forrásai az előző kormánytól megörökölt céltartalék-keretek, amelyek a szervezet kiépítésére és további újabb földterületek vásárlására szolgálnak. Ezen túlmenően rendelkezünk még az előző évi és az idei földhasznóbérelti bevételekkel.

Ez összesen mintegy hét–nyolc milliárd forintot jelent. Megjegyezzük, hogy ez az összeg nagyobb is lehetne, ha az idei rendkívüli aszály miatt nem kellene máris engedményeket tenni a bérlők felé.

Az NFA szervezetével összefüggésben, a már elmondottakon és a bevezetőben leírtakon túl, a következőket szükséges elmondani.

Az operatív Nemzeti Földalapkezelő Szervezet mellett működik egy Ellenőrző Bizottság (öt taggal), az érintett településeken pedig három–öt tagú Helyi Birtokhasznosítási Bizottságok (HBB) tevékenykednek majd. Ez utóbbiakból már 2300 településen létre is jöttek a bizottságok, amelyek közül mintegy ezer településen már meg is kezdtek az érdemi munkát. A többi település „helyi bizottságai” operatív működése mintegy egy hónapon belül ugyancsak elkezdődik.

Szerencsés jelnek tekintjük azt, hogy nagy az érdeklődés a helyi érdekképviselői szervek részéről a helyi bizottságok iránt (HBB).

Rátérve az NFA jelenlegi (de főként jövőbeli) feladataira, ezek fő csoportjait a következők alkotják.

- Érvényesíteni kell a birtokhasznosítási irányelveket (lásd a 48/2002. OGY határozatot).

- Ki kell dolgozni a föld árára és bérelti díjára vonatkozó irányelveket (javaslatokat).

- Javaslatokat (szabálytervezeteket) kell kidolgozni az államnak (mint tulajdonosnak) a tulajdonában lévő területekkel való gazdálkodására.

Ez utóbbi feladatcsoport vonatkozásában különösen a következő kiemelt programok terület-igényének célirányos biztosítása válik szükségessé:

- Nemzeti Erdőfejlesztési és Erdőtelepítési Program (másképpen erdőstratégia).

– A módosított Vásárhelyi Program keretében, a Tisza-menti árvízvédelem hatékonyabbá tétele végett, jelentős állami földterületeket kell biztosítani.

– Az autópálya építési program földterület-igényét **kiemelten** ugyancsak az NFA fogja biztosítani.

– Figyelemre méltó igényként fog jelentkezni az önkormányzatok ipari park létesítési igénye.

– Ugyancsak számolni kell a logisztikai központok területigényével, továbbá a karitatív és szociális szervezetek olyan igényeivel, mint:

- pihenő parkok,
- egészségügyi intézmények,
- tangazdaságok és tankertek stb.

De ide sorolható maga az „életjáradék program” is. E felsorolással összefüggésben felhívom a figyelmet arra is, hogy a Magyarországon kialakított, NFA-hoz hasonló rendeltetésű intézmények már hosszú ideje (és kedvező tapasztalattal) működnek Európa számos országában (Franciaország, Spanyolország, Németország, Hollandia stb.). Ezen külföldi intézmények közül többel is kapcsolatban állunk. A velük kialakított együttműködés keretében módunk volt megismerni a már bevált gyakorlat elvi alapjait, illetőleg kicserélni a tapasztalatokat.

Az NFA Szervezet szerkezetével összefüggésben ismertetném a személyi (illetve szakember) ellátottságunkat.

Az NFA központjában mintegy 34–36 szakember dolgozik. Emellett van egy önálló gazdasági (pénzügyi) részlegünk és két irodánk.

Az NFA megyei irodái rendszeren kétszemélyesek, és ezek nagy tapasztalatú szakemberek, akik szerződéses alkalmazottak.

A kialakuló szervezet erejét is meghaladó, speciális feladatokat egyedi megbízások keretében dolgoztatjuk ki.

Itt is szeretném megemlíteni azt, hogy a földhivatalok által vállalt – NFA-hoz kapcsolódó – részfeladatok ellátételezését ugyancsak szerződéses keretekben rendezzük.

Következő kérdéscsoportunk arra irányul, hogy mennyi időre lesz szüksége az NFA-nak ahhoz, hogy a kívánatos földbirtok- és földhasználati-viszonyok kialakuljanak?

Az előzőkben vázolt feladatok számbavétele alapján (továbbá figyelembe véve az EU-csatlakozás feltételeit is) úgy látjuk, hogy a magyar földbirtok- és földhasználati-viszonyok alapvető megváltoztatásához legalább hét-tíz esztendő szükséges. Ez lehet a kérdésre adható rövid válasz. A kérdés azonban ennél részletesebb választ érdemel.

A kívánatos állami termőföld-vagyon kialakítása lényegében folyamatos. Ugyanakkor az egyéb földpolitikai feladatokat is figyelembe véve, szélesebb értelmezésben úgy lehet fogalmazni, hogy 10–15–20 évre is szükség lehet ahhoz, hogy a földpolitikai feladatok már visszafordíthatatlanok legyenek.

Ez a megfogalmazás egyúttal azt is jelenti, hogy ebben az időszakban az NFA-ra is szükség lesz.

Az NFA részéről (az életjáradék programot is belekalkulálva) úgy ítéljük meg, hogy mintegy 10 000 ha föld megvásárlása lesz lehetséges. Ebből mára ennek mintegy 20–30 %-a realizálódott.

Megjegyzem, hogy a felvásárlási program teljesítését segíteni fogja az az új elképzelés is, hogy a táblán belüli osztatlan közös tulajdonú földeket is megvásárolhatjuk, aztán ezeket (táblán belül) egyetlen birtoktestté rendezzük.

A témával kapcsolatban elmondottakat tehát úgy összegezzük, hogy **jelentősebb** (számottevő) **állami földtulajdon biztosítása lehetséges**; de **ez egy lassú, hosszan tartó folyamat**, amit nem lehet rövid idő alatt megoldani.

Szólni szeretnék még röviden a földhasználat továbbfejlesztéséről is. Ez év szeptemberére elkészítünk egy tanulmányt „földhasználati stratégia” címmel. Ebben kimunkálás kerülnek azok az elvek, módszerek, amelyek révén már célirányosabban lehet az állami földeket bérbe adni.

Az eddig hallottak megkönnyítik a következő kérdés feltevését. Ez a következőképpen fogalmazható meg. Mikorra várható egy országos méretű földbirtok-rendezési program beindítása? Hiszen a jelenlegi földtulajdon viszonyok inkább gátolják a korszerű mezőgazdálkodás kialakítását, mintsem segítenék azt. Így egy ilyen rendezésre égetően szükség lenne. A földügyet (de különösen az ott dolgozókat) pedig érdekli, hogy mikor kerül sor erre?

Bizonyára ismert az, hogy 2000–2002 között dr. Jójárt László készített egy munkaanyagot, és azt megjelentette. Ennek tárgya a „földbirtok-rendezés” volt. De tárcaegyeztetésre az anyag nem került.

Ezt is figyelembe véve én úgy látom, hogy a földtulajdon-viszonyok és földpolitika célirányos alakításához szükség van egy **földbirtok-rendezési törvényre**. Ez segítséget kell nyújtson (az uniós viszonyokkal is számoló) tartós és eredményes mezőgazdaság-politikánk kialakításában.

Ebben bizonyos automatizmusoknak is szerepnie kell (például minimális birtokméret, örökö-

södési szabályok, önkormányzati érdekek stb.). Mindez oda kell hasson, hogy egyre nagyobb és „egészségesebb” birtokméretek (és ezek célirányos földrajzi elhelyezkedése) kell kialakuljon, és így azok segítsék a magyar agrárgazdaság talpon maradását és erősödését. Mindezt nem kampányjelleggel (különösen nem az „1957–59”-es módon), hanem demokratikus úton, a földtulajdonosok és önkormányzatok bevonásával kell végrehajtani.

Itt lehetne hivatkozni a **svájci, a holland** (és más országok) hasonló **gyakorlatára** is, amely a **fontolva haladás elvét tartja szem előtt**. Ez azt jelenti, hogy ha néhány esztendő alatt elérjük a jelenlegi egy-kéthektáros átlagos birtokméretek helyetti öthektáros mértéket, akkor már sokat léptünk előre. Hiszen így ötödére csökken a tulajdonosok száma, a bérlők és bérbeadók között pedig praktikusabb (kezelhetőbb) kapcsolat alakulhat ki; szemben a jelenlegi helyzettel, amikor a földet bérlő gazdaság (ugyanazon táblán belül) több tíz bérbeadóval kell tárgyaljon, egyezkedjen.

Egy ilyen törvényre tehát szükség van, és annak végrehajtása a következő három-öt évben meg kell kezdődjön. Én ezt így gondolom! A kampány helyett pedig fokozatos megvalósítás a helyes út.

Következő kérdésünk arra a tényre épül, hogy az NFA és az FVM felügyelete mellett működő földügyi szakigazgatás számos ponton kapcsolódik; azaz a két terület együttműködésének szükségessége mindkét oldal számára világos. Ebből a megállapításból az is következik, hogy a partner szakterület helyzete (ezen belül annak nehézségei és kilátásai) a másik felet is kell érdekelje.

Ismerve a földügyi szakigazgatás jelenlegi helyzetét (gondjait, erős leterheltségét), mind az ingatlan-nyilvántartás, mind pedig a földmérés-terképészet vonatkozásában milyen lehetőséget lát az ingatlan-nyilvántartás gondjainak enyhítésére, a földmérési alaptérképek helyzetének gyorsított rendezésére és a megkezdett fejlesztések megvalósítására?

Az NFA egy teljesen új intézmény. Feladatunk azon feltételek megteremtése, amelyek lehetővé teszik a termőföld védelmét, a tartalmas (hatékony) gazdálkodást.

Feladataink megkezdésekor kezdettől fogva sikerült korrekt és kölcsönösen segítőkész együttműködést kialakítani a földügyi szakigazgatással. És ez a szemlélet – az egymást segítés készsége – ma is jól jellemzi együttműködésünket.

Csak így tudott az NFA egy kurta esztendő alatt

10 000 ha területet felvásárolni, 20 000 igényt összegyűjteni és mintegy 40 000 levelet kiküldeni a 2001-ben begyűjtött felajánlóknak. Jelenleg pedig egy külön megállapodás készül az NFA és az FVM Földügyi és Térképészeti Főosztály (FTF) között az együttműködés erősítésére. Együttműködésünk tehát korrekt és egymást kölcsönösen segítő!

Rátérve magára a földügyi szakigazgatásra, a következőket tudom mondani.

A földügyi szakigazgatásban dolgozók tisztességgel, korrekten és kellő hozzáértéssel végzik munkájukat. Ugyanakkor bizonyos korszerűsítésekre (képzés, továbbképzés stb.) szükség lesz, de a földügy mindenképpen alkalmas arra, hogy a következő egy-két évtized kihívásainak megfeleljen; azaz alapvető szervezeti változtatásokra nincs szükség! (Javítani kell az apparátus munkáját, de a felsoroltaknak meg tud felelni.)

A most elhangzott vélemény azt mutatja, hogy az NFA elnöke és munkatársai reálisan és pozitívan értékelik a két szervezet hosszú távú együttműködésének jelentőségét, hiszen ha az egyik félnek nehézségei vannak, az kihat a másikra is.

Ezt a felismerést tágabb értelemben úgy is meg lehet fogalmazni, hogy a két fél közös érdeke az is, hogy mindkettő rendelkezék az alapfeladatok ellátásához szükséges eszközökkel, feltételekkel is. Ha például romlik a földügy helyzete, akkor feladatait csak alacsonyabb szinten (vagy csak késve) tudja teljesíteni. Ez tehát kihat a másik munkájára is.

A gondok, esetleges nehézségek megelőzése (kezelése) érdekében kézenfekvő az is, hogy – nemzetgazdasági értelemben is indokolt esetekben – lehessen számítani a másik félre is. Hiszen az NFA és a földügy több vonatkozásban is „közös cipőben jár”.

Véleményem szerint az NFA és a földügy együttműködése nem rekedhet meg a szokásos – sok esetben formális – támogatás szintjén. Ennél többre, együttműködésre, együttműködésre van szükség a korrekt cél érdekében.

A jó megoldás az egymás kiegészítése. Az NFA nem akar párhuzamos kapacitást létrehozni. Nekünk az kell, hogy mi is rá tudjunk nézni a TAKARNET-re, de nem akarjuk az eljárást magunk végezni, hiszen léteznek a földhivatalok, és ez nekünk is megfelelő bázis.

A hatékony együttműködésnek ugyancsak jó példája a nekünk is fontos ortofotó állomány és az ezeket segítő – kataszteri azonosítóval rendelkező

– digitális kataszteri térkép-fedvények. A terméket – igényeinkre is tekintettel – a földügy alapvető fejlesztését ellátó FÖMI koordinálja, hatalmas földhivatali munka bevonásával hozza létre, mi pedig előnyösen tudjuk felhasználni. Ez is fontos része az NFA–földügy sokirányú együttműködésének.

Ugyanakkor ügyelni kell arra, hogy a földügy keretében működő intézmények (földhivatalok, FÖMI, NKP Kht. és az ugyancsak az FVM felügyelete alatt működő vállalkozások) szerves egységben, összehangoltan tevékenykedjenek. Vitakozni természetesen lehet, de a rendszernek együtt kell működnie.

Mindezek mellett a földügyi szakigazgatásnak mielőbb fel kell számolnia a meglévő hiányosságokat. Rendezni kell a térképi alapokat, fel kell számolni az ingatlan-nyilvántartási elmaradásokat, a sorban állást, ki kell zárni a visszaélési lehetőségeket stb. Ezek azok a kérdések, amelyek izgatják az embereket. Ugyanakkor nem veszik figyelembe, hogy Magyarország már rendelkezik egy európai szintű, korszerű információs rendszerrel, mely révén az elektronikus ügyintézés megvalósult a földhivatalokban.

Az előbb felsorolt hiányosságok felszámolásának bázisán természetes módon megnő az FTF tekintélye (országosan és a tárcán belül is). Ez magával hozza a jövőbeli feladatok realizálási feltételei megszerzésének nagyobb esélyét is.

Úgy vélem, pár szót érdemel még az is, hogy a földügy keretében készülő alaptérképek pénzügyi forrásait költségvetési forrásból kellene biztosítani. Ehelyett a szakterület jelenleg kénytelen banki hitelekkel finanszírozni a felmérési-térképezési munkákat. A másik nehezítő tényező az, hogy a földügy irányítását ellátó FTF vezetője – vélhetően a megelőző kormány alatti sűrű vezetőváltási gyakorlat lassú lecsengésének folyamánya révén – még mindig csak „megbízott” kategóriában van.

Most az a fontos, hogy a még irritáló hiányosságok mielőbb megszűnjenek. Így megnő az esélye a most említett két probléma rendezésének is. Annak érdekében pedig, hogy a földügyi elmaradások mielőbb felszámolhatók legyenek, bizonyára szükség lesz földhivatalokon belüli ideiglenes átcsoportosításokra, illetőleg a megyei hivatalok közötti egymás-segítésre is.

Mindezekon túl a földügy partner-intézményének (NFA) vezetője úgy látja, hogy az FTF (annak vezetőjét is beleértve) képes sikeresen elvégezni az előírt feladatokat, és belátható időn belül felszámolni a még fennálló hiányosságokat.

Eljutottunk a mostani interjú utolsó kérdés-csoportjához, amely a telekkönyv újbóli visszaállításának felvetése körül forog.

Figyelemmel arra, hogy a földhivatalok egyszerre látják el a nemzetgazdasági és az egyre szélesedő lakossági igényeket, és szolgáltatják a magyar agrárium működéséhez – de különösen annak fejlesztéséhez – szükséges információkat; így ezen kötelezettségek ellátását bizonyára komoly sérelem érné, ha az IM által többször felvetett – a telekkönyv intézményének újra-felállítását célzó – törekvések tovább erősödnének.

Miképpen látja államtitkár úr az ingatlan-nyilvántartás hatékony műveléséhez szükséges feltétel-rendszer biztosításának esélyét?

A kérdés felvetése a földügyi szakterület részéről természetes. Ugyanakkor a jelenlegi időszak kevésbé alkalmas a téma érdemi áttekintésére, ezért azt kérem, hogy ezt most hagyjuk nyitva. Remélhetőleg nem hosszú idő után mód lesz a felvetés korrekt áttekintésére.

Ugyanakkor mi tudjuk igazolni, hogy a hetvenes évek elején kialakított egységes ingatlan-nyilvántartási rendszer olcsóbb és jobb is, mint a térképi (kataszteri) nyilvántartástól külön választott telekkönyv. Emellett az ingatlan-nyilvántartás ugyanazt tudja biztosítani, mint a telekkönyv, megfelel az európai normáknak, továbbá komplexitása és technikai-technológiai színvonala révén alkalmasabb a jövő információs társadalmába való beillesztésre.

Tisztelt Államtitkár Úr! A Geodézia és Kartográfia nevében megköszönöm a készséges közreműködést, a Nemzeti Földalap Szervezetének pedig a program sikeres megvalósítását kívánjuk, bizakodva tekintünk az NFA és a földügyi szakigazgatás további sikeres együttműködése elé!

A magyar földhasználati zónarendszer és a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (II. rész)

Dr. Ángyán József, egyetemi tanár, intézetigazgató,
Szent István Egyetem, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet

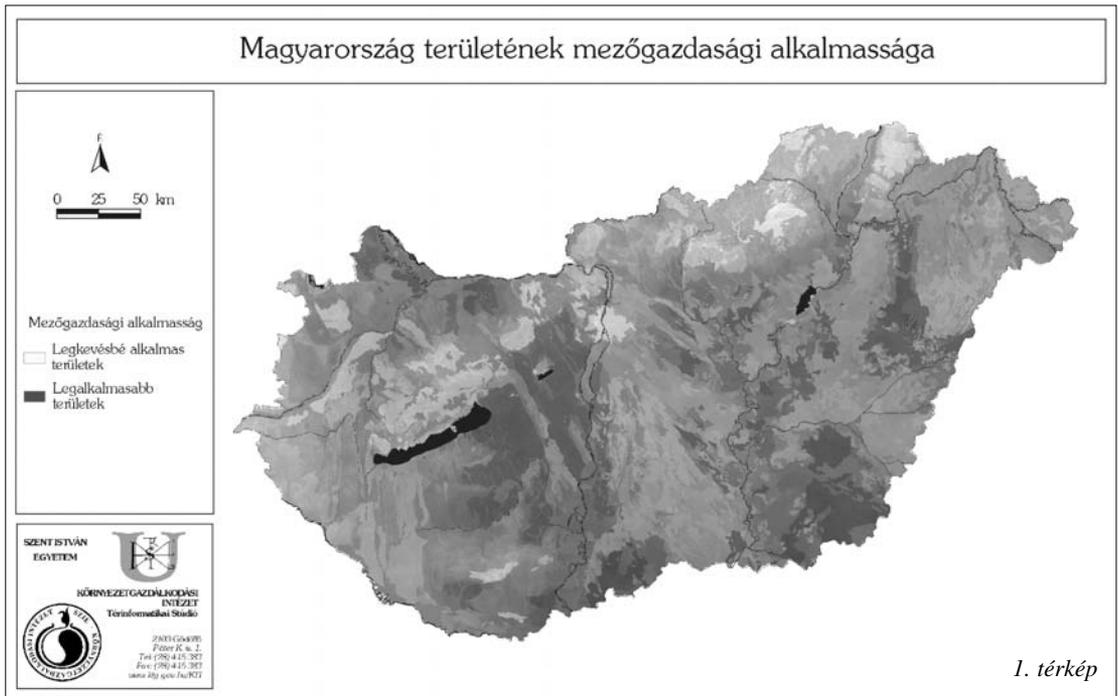
5. A különböző földhasználati kategóriák területi lehatárolása: a földhasználati zónarendszer

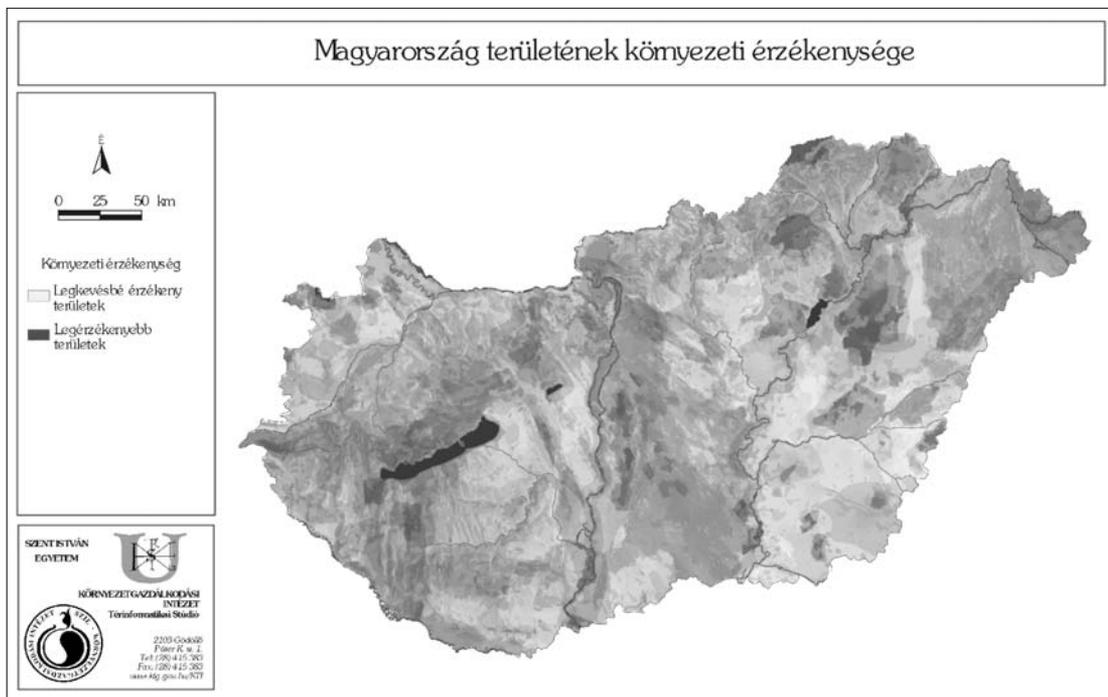
Arra vonatkozóan, hogy **hol vannak Magyarországon** a különböző földhasználati kategóriák területei, eligazítást ad **Magyarország földhasználati zónarendszere**. Ennek alapját az a földhasználati, agráralkalmassági-környezetérzékenységi értékskála adja, mely a földhasználati piramiskoncepciónak megfelelően a területek agrártermelési alkalmasságának (1. térkép) és környezeti érzékenységének (2. térkép) térinformatikai egyesítésével, területi integrációjával keletkezett (3. térkép – lásd *színesben is az előző számunk hátsó borítóján*).

Az agrártermelési alkalmasság értékelésére és

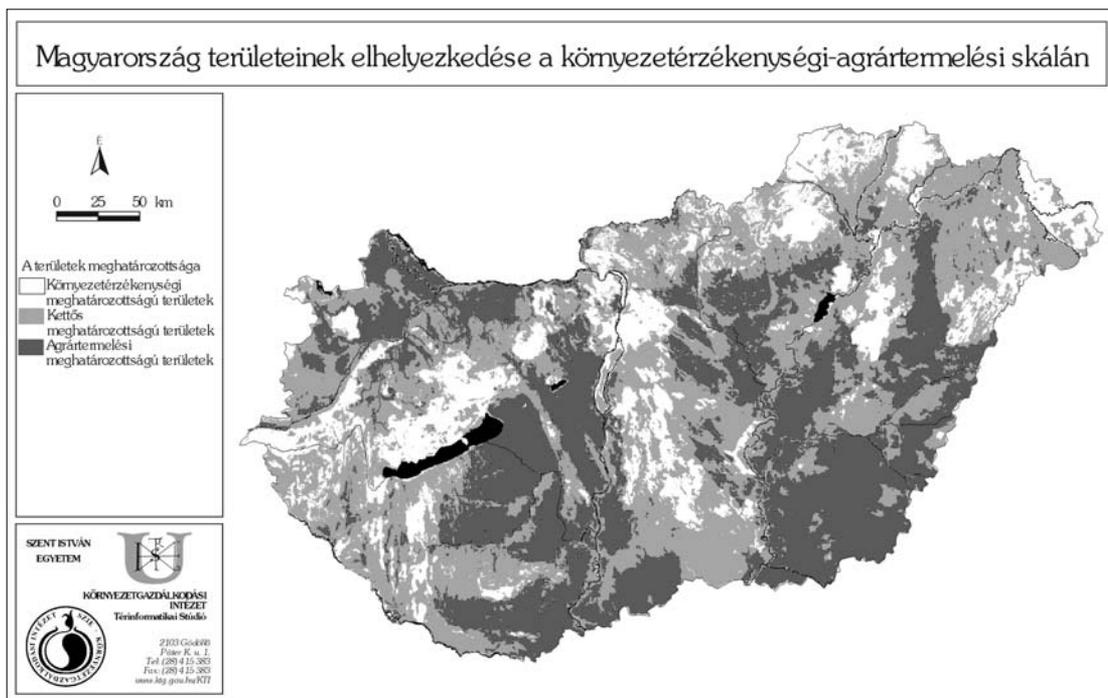
minősítésére 9 domborzati és talaj-, valamint 7 klímametéert, a környezeti érzékenység megítélésére pedig 7 élővilágra vonatkozó, 5 talaj- és 2 vízbázisokra vonatkozó, integrált paramétert használtunk. **A földhasználati értékskála képezte az alapját a természetvédelmi magzónára, pufferzónára, átmeneti (vagy extenzív agrár-) zónára valamint az agrár magzónára épülő integrált földhasználati zónarendszer kialakításának. E zonalitás adja az alapját a területileg differenciált és a többfunkciós mezőgazdálkodás modelljének megfelelő agrárfejlesztés kereteit rögzítő Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program-nak.** (Ángyán et al., 1999)

Az elkészült térkép információit egybevetve a jelenlegi földhasználattal, különösen a szántóföldi

2-3. térkép

művelés területeivel (4. térkép – lásd a hátsó borítón), annak formájával és intenzitásával, megállapíthatjuk, hogy az ország területének mintegy

¼-en jelentős művelési ág változásra, illetve földhasználati, gazdálkodási rendszer- és intenzitásváltozásra van szükség. Ennek során a vizsgálá-

tok szerint mintegy 1,5 millió ha-t célszerű az intenzív szántóföldi művelésből kivonni, melyből mintegy 6–700 ezer ha erdőszítésre, 3–400 ezer ha gyepesítésre vár, mintegy 500 ezer ha pedig külterjes szántóföldi művelésbe kerülhet.

6. A megvalósítás kerete: A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program

A földhasználati elemzések alapján körvonalázódó gazdálkodási szerkezet- és rendszerváltás kereteit Magyarországon a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) és az ezt magába foglaló Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) teremti meg.

6.1. Célkitűzései, alaptörekvései és bevezetésének indokai

A **többfunkciós agrármodell és ennek alapjául szolgáló földhasználati zónarendszer gyakorlati megvalósítását célozza a Kormány 2253/1999. (X. 7.) számú határozatával elfogadott Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP), a többfunkciós európai agrármodell elterjesztésének magyar kerete. Ez az új agrárstratégiai rendszer:**

- **többfunkciós** mezőgazdaságot céloz, amely mindazon – élelmiszertermelési, ökológiai-környezeti, valamint regionális, társadalmi – funkcióját betölti, melyeket a társadalom elvár attól;

- **fenntartható** mezőgazdálkodást céloz, amely tartósan abban a helyzetben van, hogy e többféle funkcióját egyaránt el tudja látni azáltal, hogy fenntartható termelési módszereket alkalmaz, valamint annak beismerése által, hogy e termelési, gazdálkodási mód környezeti, valamint társadalmi, regionális teljesítményeit honorálnunk kell;

- **alkalmazkodó** mezőgazdaságot céloz, amely a tájak adottságainak megfelelő gazdálkodási rendszereket és intenzitási fokot használ a tájra, termőhelyre jellemző, minőségi termékek előállítására;

- **egész területünkre kiterjedő** („területfedő”) mezőgazdaságot céloz, amely védett vagy hátrányos helyzetű térségeinkben ugyanúgy jelen van, mint agrártermelési régióinkban, de itt ökoszociális feladatai kerülnek előtérbe; végezetül

- **versenyképes** mezőgazdaságot céloz, amely megállja a helyét a piacokon is; a verseny azonban tisztességes versenyt jelent, vagyis azokat az „**ökoszociális játékszabályokat**”, amelyeket az

európai s benne a magyar mezőgazdaság modellje magába foglal, és gyakorlata betart, azokat valamennyi agrárgazdálkodó számára a WTO¹ keretei között is rögzíteni kell (Ángyán, 2001).

A **Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP)** elsődleges törekvése tehát olyan mezőgazdasági gyakorlat kialakítása, amely a természeti erőforrások fenntartható használatán, a természeti értékek, a biodiverzitás megőrzésén, a táj értékeinek megóvásán, valamint egészséges termékek előállításán és élhető vidék, az embereknek munkát és megélhetést biztosító gazdálkodási rendszer megteremtésén alapszik. Ennek megfelelően **nem egyes termelési ágazatokat, hanem a felsorolt igényeknek egyaránt megfelelő gazdálkodási rendszereket támogat, és az alábbi célkitűzéseket fogalmazza meg:**

- *a környezetkímélő mezőgazdasági termelési módszerek és ezeket megtestesítő rendszerek széleskörű elterjesztése, ezáltal természeti értékeink, a biodiverzitás, a táj, a termőföld és a vízkészletek állapotának megőrzése és javítása;*

- *hozzájárulás egy fenntartható mezőgazdasági földhasználati, ésszerű területhasználati rendszer, illetve Magyarország agro-ökológiai adottságainak megfelelő kiegyensúlyozott és stabil földhasználati, termelési struktúra kialakításához;*

- *piacképes, kiváló minőségű, értékes termékek termelésének növelése és ezáltal a mezőgazdasági exportlehetőségek javítása;*

- *a vidéki foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, a vidéki életminőség javulásához való hozzájárulás, alternatív jövedelemszerzési lehetőségek kialakítása;*

- *a turisztikai potenciál fejlesztése, kihasználása elsősorban a vidék, a táj képének javítása, az ökoturizmus, falusi turizmus feltételeinek javulása révén;*

- *hozzájárulás egyéb vidékfejlesztési intézkedések sikeréhez, a vidéki népesség, a gazdálkodók termelési-környezeti ismereteinek fejlődéséhez, szemléletváltás elősegítéséhez.”*

Miután minden EU-tagállamnak kötelezően kell, hogy ilyen működő programja legyen, belépésünk alapkritériuma az NAKP indítása. Mindemellett kedvező európai fogadtatása lehetőséget biztosít egy olyan országimázs kialakítására, melynek mottója: „*Tiszta, élő környezetből egészséges és biztonságos élelmiszert!*” lehet. Elkerülhetetlen és érdekeinknek megfelelő **bevezetését** ezen túl az is **indokolja**, hogy:

- megteremti a forrásait a sokszínű és minőségi termékkínálat, valamint környezet biztosításának

1) WTO: World Trade Organisation (Világkereskedelmi Szervezet)

és az ökológiai szempontból tartamos („fenntartható”) agrár- és vidékfejlesztésnek;

- a vidéken élő emberek és családok, közösségek számára munkalehetőséget, megélhetést biztosít, különösen azokban a térségekben, amelyek környezeti szempontból sérülékenyek, agrárpotenciáljuk és így piaci versenyképességük alacsonyabb, és már ma is jelentős munkanélküliséggel, foglalkoztatási gondokkal küzdenek;

- a kultúrtájak és a környezeti elemek fenntartásával alapvetően meghatározza a Nemzeti Környezetvédelmi Program céljai megvalósításának sikerét a vidéki térségekben;

- egészséges étellel, tiszta ivóvízzel és élő, egészséges környezettel jelentősen hozzájárul az „Egészséges Nemzetért” Népegészségügyi Program – a hangsúlyt a prevencióra helyező – törekvéseinek megvalósításához;

- hozzájárul, konkrét formába önti, és forrásokat teremt a „Magyarország Középtávú Gazdaságpolitikai Programja (az uniós csatlakozás megvalósításához)” kormánydokumentumban megfogalmazott agrár- és vidékfejlesztési, regionális fejlesztési és környezetvédelmi programelemekhez, valamint foglalkoztatáspolitikai célokhoz; továbbá fontos lehet az is, hogy

- a két pillér mentén megcélzott EU forrásbevonás mértéke és esélye lényegesen nagyobb, mint az első pillér termelési kvóták mentén megnyíló lehetősége.

Mindezek alapján joggal mondhatjuk, hogy a **Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program** az ökoszociális piacgazdaság közegébe ágyazott fenntartható, többfunkciós európai agrármodell, a környezet- és tájgazdálkodás széleskörű elterjesztésének, a földhasználati stratégia- és szerkezetváltás hazai megvalósításának magyar keretét, nagyléptékű hazai programját adja, és így a termelés-, a környezet- és a vidékpolitika területileg differenciált összekapcsolásának, **az agrárpolitika paradigmaváltásának alapvető jelentőségű kerete és eszköze.**

6.2. Szerkezete, alkotóelemei

A **NAKP** célkitűzéseiben a különböző térségek adottságainak megfelelő, ahhoz igazodó fenntartható mezőgazdasági földhasználat kialakítása fogalmazódik meg olyan módon, hogy az megfelelően az EU 2078/92. számú agrár-környezetvédelmi és 1257/1999. számú vidékfejlesztési rendeletben foglaltaknak. **Célprogramjai két fő típusba sorolhatók.**

Az első fő típust az úgynevezett horizontális

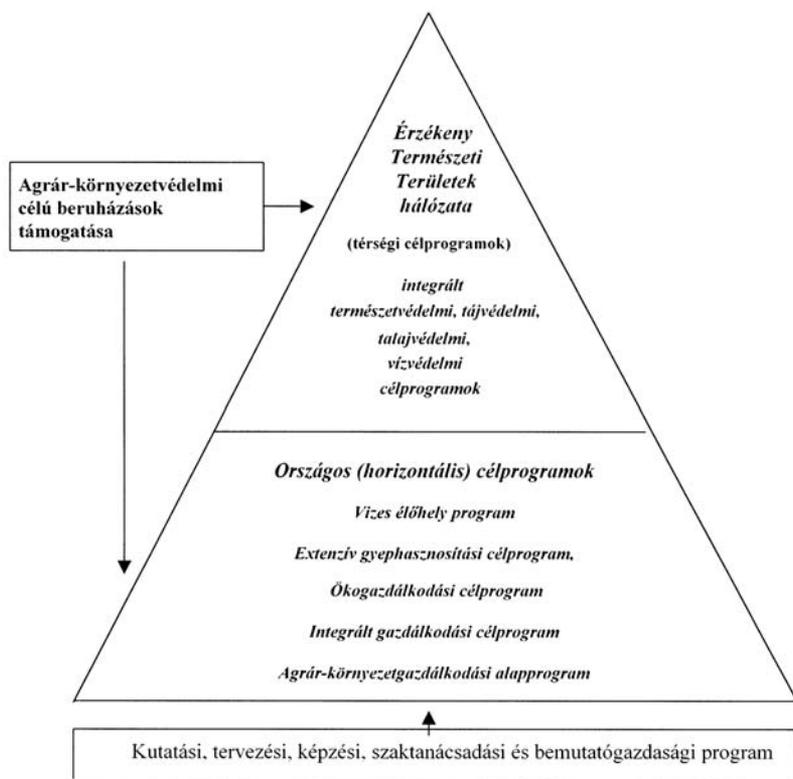
vagy **országos célprogramok** alkotják, amelyek a hazai mezőgazdasági földhasználat teljes területére kiterjednek. Ezen programok célkitűzése az, hogy támogatást nyújtsanak a különféle földhasználati ágakban a környezetbarát termelési, gazdálkodási eljárásoknak, rendszereknek, elősegítve ezzel a magyar agrárgazdaság új, hosszú távon is fenntartható és versenyképes fejlődési modelljének kialakulását. Ennek érdekében különböző támogatási programok révén segíti a környezeti szempontokat is figyelembe vevő gazdálkodás elterjedését, az integrált növény-, zöldség-, ill. gyümölcsstermesztés, az ökológiai gazdálkodás terjedését, a gyepterületek és vizes élőhelyek ökológiai feltételeknek megfelelő hasznosítását, valamint a környezetbarát állattartás kialakulását.

A célprogramok másik fő típusát a zonális vagy **térségi célprogramok** adják, amelyek az adott térség környezet- és természetvédelmi szempontú mezőgazdasági földhasználatát segítik, hozzájárulva az egyes térségek adottságaikhoz illeszkedő gazdálkodási formák elterjedéséhez, a tájgazdálkodás kialakulásához, a terület környezeti, természeti értékeinek megőrzéséhez és fejlesztéséhez. Ezen programok célterületei közé olyan térségek tartozhatnak, amelyek természetvédelmi, talajvédelmi és/vagy vízvédelmi szempontok miatt valamilyen speciális hasznosítást igényelnek. A térségenként kidolgozott földhasznosítási formák, gazdálkodási módszerek alkalmazását támogatják az egyes célprogramok. Az említett térségi célprogramok hálózatot alkotnak, így kialakulhat az ún. **Érzékeny Természeti Területek (ÉTT) hálózata.** (5. térkép – lásd a hátsó borítón)

A **NAKP** felépítését az 5. ábra szemlélteti. Intézkedései **célprogramok** formájában kerülnek megfogalmazásra, amelyek tehát **az alábbiak:**

- Agrár-környezetgazdálkodási alaprogram
- Integrált gazdálkodási célprogram
- Ökológiai gazdálkodási célprogram
- Extenzív gyephasznosítási célprogram
- Vizes élőhely-hasznosítási célprogram
- Érzékeny Természeti Területek célprogramja
- Képzési, kutatási-fejlesztési, szaktanácsadási és demonstrációs programok

A felsorolt célprogramokon kívül (amelyek hektáralapú támogatásokat, illetve költségterítésre alapuló projekt-támogatásokat tartalmaznak) szükség van az agrár-környezetvédelmi intézkedésekhez kapcsolódó **beruházás** jellegű támogatásokra. Ezek körébe az alábbiak tartozhatnak: szántó/gyep konverzió, gyümölcsös, illetve ártéri gyümölcsös telepítése, őshonos állatok beszerzése

5. ábra: A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program felépítése

se, az állattartáshoz kapcsolódó legeltetési berendezések helyreállítása, létesítése (karámépítés, villanypásztor rendszer kialakítás, itatók stb), agrár-környezetvédelemhez kapcsolódó eszköz, illetve járulékos munkagép beszerzése, talajvízháztartás helyreállítása, épületberuházások, feldolgo-

zása, marketing támogatások stb.

6.3. Működésmódja és támogatási rendszere

A program működésmódja és támogatási rendszere **jelentősen eltér a Magyarországon ma általánosan alkalmazott agrártámogatási rendszertől.**

A célprogramokban való részvétel önkéntes, a gazdálkodók maguk döntenek el, hogy azokban részt kívánnak-e venni. Az országos programokhoz bárki csatlakozhat, akinek 0,5 ha (kertészet), 1 ha (szántó, gyepláspótló) saját tulajdonú termőföldje vagy erre vonatkozó tartós földbérlete van; a térségi (zonális) programokhoz csak azok, akik a meghatározott régióban gazdálkodnak. Ha a gazdálkodó úgy dönt,

hogy csatlakozni kíván, **5 éves szerződést köt az állammal**, amelyben vállalja, hogy a szerződésben foglalt feltételeket (az adott célprogramban megfogalmazott gazdálkodási „szabályokat”) betartja. Ennek fejében évente rögzített **hektáronkénti kifizetést kap** a szerződött időszakban. Ez

Támogatási célprogram	Potenciális célterület (2006–2007) ezer hektár	Támogatási forrás nagysága (jelenlegi EU normák szerinti minimummal számolva)	
		ezer Ft/hektár	milliárd Ft
Agrár-környezetgazdálkodási alapprogram	600	35	21
Integrált gazdálkodási célprogram	2700	45	122
Ökológiai gazdálkodási célprogram	300	50	15
Gyephasznosítási célprogram	400	25	10
Vizes élőhely célprogram	80	75	6
Érzékeny Természeti Területek célprogramja	1980	80	158
Összesen	6060	–	332
Társfinanszírozás megoszlása	EU forrás (80 %) 266 milliárd Ft	Nemzeti költségvetés (20 %) 66 milliárd Ft	

5. táblázat: A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program potenciális kiterjedése és felhasználható támogatási forrásai

fedezze a felvállalt intézkedések miatti esetleges jövedelemkiesést, a felmerülő többletköltségeket, és tartalmaz további 20 % ösztönzést, amely a gazdálkodási rendszer ökoszociális szolgáltatásait honorálja, és így a környezetbarát gazdálkodási formákat versenyképessé, vonzóvá teszi a gazdálkodók számára.

Célprogramok formájában megfogalmazódó **támogatott gazdálkodási rendszereit**, azok becsült területét és finanszírozását az 5. táblázat foglalja össze.

A program támogatására a 2002. évi agrár-támogatási keretből az FVM önálló soron 2,2 milliárd Ft-ot, a KöM pedig az ÉTT célprogramra további 0,3 milliárd Ft-ot különített el. Az egyes célprogramok induló, 2002-es terület-alapú támogatásainak mértékét a 6. táblázatban összefoglalt adatok mutatják.

A területalapú támogatásokat **kiegészítő agrár-környezetvédelmi támogatások** az alábbiak.

1.) Agrár-környezetgazdálkodási üzemterv készítéséhez nyújtott támogatás, melynek mértéke: komplex üzemtervenként

- a) 10 ha gazdaság méretig legfeljebb 50 000 Ft,
- b) 10–100 ha gazdaság méretig legfeljebb 70 000 Ft,
- c) 100 ha feletti méret esetén legfeljebb 100 000 Ft.

2.) Kiegészítő **állat-beállítási támogatás** az alábbiak szerint:

Támogatott haszonállat	Őshonos fajta esetén ² Ft/db	Nem őshonos fajta esetén Ft/db
szarvasmarha	10 000	6 000
juh	2 000	1 000
sertés	2 000	–

3.) Agrár-környezetvédelmi **tanfolyamok, képzések támogatása** képzési tanfolyamonként maximum 400 000 Ft. A képzések/tanfolyamok mi-

2) Az alábbi fajták esetében: magyar szürkemarha (szarvasmarha), hortobágyi és gyimesi racka, cigája, cikta (juh), szőke, vörös, fecskehasú mangalica (sertés)

3) A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 53. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, közös KöM–FVM rendelet készült az Érzékeny Természeti Területek rendszerének kialakításáról. A hivatkozott mintaterületeken a később teljes körűen bevezetendő rendszer kipróbálása történt a 2002. év során.

4) A támogatási összegek a felsorolt területeken szántó- és gyephasznosítási programokra vonatkoznak.

Agrár-környezetvédelmi célprogramok		Támogatási összeg (Ft/ha)
A	Agrár-környezetvédelmi alapprogram	
A 1.	Talajvédő gazdálkodás	18 000
B	Integrált növénytermesztési célprogram	
B 1.	Szántóföldi zöldelemek	30 000
B 2.	Almatermésűek	50 000
B 3.	Csonthéjasok és bogyósok	40 000
B 4.	Szőlő	40 000
C	Ökológiai gazdálkodási célprogram	
C 1.1.	átállási időszakban Szántóföldi növények	25 000
C 1.2.	Zöldelemek	30 000
C 1.3.	Gyümölcs	40 000
C 1.4.	Szőlő	40 000
C 1.5.	Rét-legelő	10 000
C 2.1.	a már átállt területekre Szántóföldi növények	15 000
C 2.2.	Zöldelemek	18 000
C 2.3.	Gyümölcs	20 000
C 2.4.	Szőlő	20 000
C 2.5.	Rét-legelő	8 000
D	Gyepgazdálkodási célprogram	
D 1.	Legeltetésre alapozott gyepgazdálkodás	8 000
E	Vizes élőhely célprogram	
E 1.	Halastó	8 000
F	Zonális agrár-környezetvédelmi célprogramok³ , amelyek az alábbi érzékeny természeti mintaterületeken kerülnek bevezetésre: Szatmár-Bereg, Észak-Cserehát, Őrség-Vendvidék, Hevesi sík, Borsodi Mezőség, Marcal medence, Drávavölgység, Dunavölgyi sík, Dévaványa, Turjánvidék, Szentendrei sziget	10–40 000 ⁴

6. táblázat: Az NAKP célprogramjainak 2002-es területalapú támogatásai

nimális időtartama (nettó) 12 óra, a résztvevők minimális száma 10 fő.

4.) Agrár-környezetvédelmi **mintagazdaságok támogatása** pályázonként legfeljebb 8 millió Ft vissza nem térítendő támogatás formájában.

6.4. Az NAKP pályázatok elbírálásának rendszere

A 100 pontos EU-konform rendszer szempontjait a 7. táblázat foglalja össze. Ez is jelzi annak értékorientációját, egyúttal jelentősen eltér az eddigi magyar gyakorlattól, amennyiben normatívást visz azok megítélésébe.

A pályázat elbírálása a **pályázó egyéni gazdálkodási adottságai** (összesen 45 pont) és **területének adottságai** (összesen 55 pont) **alapján normatív módon történik. Minél nagyobb egy adott településen ez a területi pontszám** (vagyis hátrá-

Megnevezés	Adható pontszám
1. A pályázó gazdálkodási formája:	
– természetes személy	10
– jogi személyiségű vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság,	6
– egyéb mezőgazdasági tevékenységet folytató szervezet	4
2. Piaci kapcsolat:	
– terméktanács és TЭСZ tagja	10
– terméktanács vagy TЭСZ tagja	5
– nem tagja termelői szervezetnek	0
3. Kedvezőtlen adottságú térségben való gazdálkodás⁵:	
– hegyvidéki, dombvidéki térségek	5
– alacsony termőképességű, gyenge földterület (17 AK alatt)	5
– egyéb, környezetvédelmi korlátozás	5
– 2 vagy több tényező együttes fennállása	10
4. Környezetkímélő gazdálkodás megléte (ökológiai gazdálkodás, integrált növénytermesztés, extenzív gyepgazdálkodás, halgazdálkodás, egyéb):	
– több mint 3 éve	10
– kevesebb mint 3 éve	5
– nincs	0
5. A gazdaság területének környezeti (természet-, talaj-, vízvédelmi) érzékenysége⁶:	
– hármas érzékenység	30
– kettős érzékenység	20
– egyszeres érzékenység	10
6. Vidéki foglalkoztatáshoz való hozzájárulás (munkanélküliségi ráta alapján):	
– országos átlag alatt vagy egyenlő	3
– azt meghaladja 10 %-kal	7
– 20 %-kal	10
– 30 %-kal	15
7. Agrár-környezetvédelmi mintagazdasági szerepkör betöltése, felvállalása (térségi bemutató, képzési, szaktanácsadói, információs feladatok):	
– igen	5
– nem	0
8. Agrár-környezetvédelmi célprogramban a pályázó:	
– teljes területével részt vesz	10
– területe több mint 50 %-ával vesz részt	6
– területének kevesebb mint 50 %-ával vesz részt	2
Összesen	100

7. táblázat: Az NAKP pályázatok elbírálásának szempontrendszere

5) A 1257/1999. EU tanácsi rendelet LFA – Kedvezőtlen Adottságú Területek – besorolása alapján.
6) A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program földhasználati zonációs adatbázisa alapján.

nyos helyzetű, környezetileg érzékeny és/vagy munkanélküliséggel súlytolt térségben helyezkedik el a település), **annál inkább számíthat e program támogatására.**

A termelés ökológiai feltételeinek korlátozottságát az úgynevezett **kedvezőtlen adottságú térség (LFA)** (7. táblázat, 3. bírálati szempont) európai kategóriája határozza meg. Ide a hegyvidéki, dombvidéki térségek, valamint az alacsony (17 AK alatti) termőképességű, kis agrárpotenciálú és/vagy egyéb – környezet- és/vagy természetvédelmi – korlátozás alá eső (védett természeti vagy vízbázisvédelmi) területek tartoznak. Ennek településenkénti alakulását mutatja a 6. térkép (lásd a hátsó borítón).

A település/gazdaság területének környezeti (természetvédelmi, talaj-, vízvédelmi) érzékenysége (7. táblázat, 5. bírálati szempont) (7. térkép – lásd a hátsó borítón) szintén korlátokat szab a termelés intenzitásának, és annál jelentősebb a szerepe, minél több szempontból minősül a terület sérülékenynek. Az érzékeny térségekben, településeken fokozottan felértékelődik a mezőgazdaság környezeti teljesítménye.

Végül **a vidéki foglalkoztatáshoz való hozzájárulás** (7. táblázat, 6. bírálati szempont) (munkanélküliségi ráta figyelembevétele) (8. térkép – lásd a hátsó borítón) adja e területileg differenciált, többfunkciós agrár- és vidékfejlesztési stratégia társadalmi, szociális elemét.

Ha **e három szempontot a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) pontrendszere szerint összegezzük, akkor értjük meg igazán, hogy milyen nagy térségekben válhat létkérdéssé egy ilyen megközelítésű agrár- és vidékfejlesztési stratégia követése, a többfunkciós európai agrármodell megvalósítását segítő program gyors ütemű fejlesztése és e pillér mentén európai források bevonása.** Településenkénti területi megoszlását a 9. térkép (lásd a hátsó borítón) szemlélteti, pontos értékei pedig a http://nakp.gau.hu/palyazat_elbiralas.php internetcímen tudhatók meg.

Minél nagyobb pontszámot ér el (a térképen minél sötétebb) egy település e minősítési rendszerben, annál fontosabb, annál több lehetőséget kínál az agrár-környezetgazdálkodás, valamint az ennek hazai kereteit megteremtő NAKP a település és gazdálkodó közössége számára.

6.5. A 2002. évi pályázatok értékelése, tapasztalatai
A program 2002. évi – az agrártámogatások kö-

Célprogram	Pályázott terület		Pályázatok száma		Pályázott támogatás	
	ha	%	db	%	eFt	%
Agrár-környezetgazdálkodási alapprogram	18 184	7	154	3	327 428	7
Integrált gazdálkodási célprogram	18 913	7	1633	31	804 965	18
Ökológiai gazdálkodási célprogram						
átállási terület	41 386	15	692	13	773 982	17
átállt terület	33 967	12	351	7	399 148	9
Gyephasznosítási célprogram	94 911	35	1770	33	759 368	17
Vizes élőhely célprogram	17 536	6	80	2	140 344	3
ÉTT célprogram	46 854	17	641	12	1 247 692	28
Összesen	271 751	100	5 321	100	4 452 927	100

8. táblázat: Az NAKP–2002 pályázatok statisztikai adatai

zött önálló fejezetben megjelent – pályázati kiírására több mint 5000 pályázat érkezett, a pályázott terület meghaladta a 270 ezer ha-t, az igényelt területalapú támogatási összeg pedig megközelítette a 4,5 milliárd forintot. Egy pályázat átlagos területe 51,4 ha, összege 839 eFt. Az 1 ha pályázott területre jutó átlagos támogatásigény 16 320 Ft/ha. A pályázatok célprogramonkénti statisztikai adatait a 8. táblázat foglalja össze.

A program rendelkezésére álló 2,5 milliárd Ft keret célprogramok közötti szétosztása a pályázott terület arányában történt. A területalapú kifizetések és az ezekhez kapcsolódó üzemtervkészítési és oktatási feladatok elvégzésének költségei a 9.

Célprogram	Támogatás	
	Ft	%
Agrár-környezetgazdálkodási alapprogram	111 361 440	5,2
Integrált gazdálkodási célprogram	128 790 000	6,0
Ökológiai gazdálkodási célprogram		
átállási terület	293 573 700	13,7
átállt terület	231 939 230	10,8
Gyephasznosítási célprogram	645 513 280	30,1
Vizes élőhely célprogram	116 856 720	5,5
ÉTT célprogram	613 340 846	28,6
Összesen	2 140 375 206	100,0

9. táblázat: Az NAKP–2002 forráskereteinek célprogramok szerinti megoszlása

táblázatban összefoglaltak szerint oszlanak meg a célprogramok között.

A nyertes – támogatásban részesülő – pályázatok száma és a program-főcsoportonkénti ponthatárok alakulása a 10. táblázatban tanulmányozható.

Célprogram	Ponthatár	Összes pályázatok száma (db)		
		Nyertes	Kimaradt	Összes
Agrár-környezetvédelmi alapprogram	43	100	54	154
Integrált növénytermesztési célprogram	72	320	1 313	1 633
Ökológiai gazdálkodási célprogram				
átállási terület	63	332	360	692
átállt terület	63	238	113	351
Gyepgazdálkodási célprogram	50	1 320	449	1 769
Vizes élőhely célprogram	52	55	25	80
Zonális célprogram	62	326	316	642
Összesen		2 691	2 630	5 321

10. táblázat: A támogatásban részesülő pályázatok programonkénti alakulása

Támogatási jogcím	Támogatás	
	Ft	%
Területalapú támogatás	2 008 925 216	80,4
Üzemterv-készítés támogatása	41 050 000	1,6
Oktatás, képzési tanfolyamok támogatása	91 400 000	3,7
Állatbeállítási (beruházási) támogatás	144 624 784	5,8
Mintagazdaságok támogatása	184 000 000	7,4
Program-működtetés költsége	30 000 000	1,2
Összesen	2 500 000 000	100,0

11. táblázat: Az NAKP–2002 forráskereteinek támogatási jogcímek szerinti megoszlása

A 11. táblázat a NAKP–2002 forráskereteinek támogatási jogcímek szerinti megoszlását mutatja.

A rendelkezésre álló területalapú támogatási forráskeret a pályázók által igényelt összegnek csak mintegy 45 %-át fedezi, más szavakkal az igény a rendelkezésre bocsátott keret mintegy 2,2-szerese már úgy is, hogy az agrárium a programot

és annak lehetőségeit szinte nem is ismeri. Ez önmagában – EU forrásbevonási szándékainkon túl – is feltétlenül indokolja a program költségvetésének gyors ütemű emelését.

7. Részletező és továbbvivő szakirodalom

Ángyán J. (1991): A növénytermesztés agro-ökológiai tényezőinek elemzése (gazdálkodási stratégiák, termőhelyi alkalmazkodás), Kandidátusi értekezés, Gödöllő, 111 p.

Ángyán J. (2001): Az európai agrármodell, a magyar útkeresés és a környezetgazdálkodás, Agroinform Kiadóház, Budapest, 308 p.

Ángyán J. (2001): Az európai agrármodell, a magyar útkeresés és a környezetgazdálkodás, A falu, Budapest, XVI. évf. 4. sz., 11–28. p.

Ángyán J.–Fésűs I.–Podmaniczky L.–Tar F.–Vajnáiné Madarassy A. (szerk.) (1999): Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (a környezetkímélő, a természet védelmét és a táj megőrzését szolgáló mezőgazdasági termelési módszerek támogatására), Agrár-környezetgazdálkodási tanulmánykötetek, 1. kötet, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, Budapest, 174 p.

Ángyán J.–Menyhért Z. (szerk.) (1997): Alkalmazkodó növénytermesztés, ésszerű környezetgazdálkodás, Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Bp., 414 p.

Ángyán J.–Podmaniczky L. (2002): Az EU csatlakozás várható hatásai a magyar agrárgazdaság és vidék helyzetére, Agrárium, Magyar Agrárkamara, Budapest, 12. évf., 7. szám, 15–20. p.

Erz, W. (1978): Probleme der Integration des Naturschutzgesetzes in Landnutzungsprogramme. TUB, Zeitschrift der Technischen Universität Berlin 10 (2), 11–19. p.

Kreybig L. (1946): Mezőgazdasági természeti adottságaink és érvényesülésük a növénytermesztésben, Kulcsár Könyvnyomda, Bp., 384 p.

Láng I.–Csete L. (szerk.) (1992): Az alkalmazkodó mezőgazdaság, Agricola Kiadó és Kereskedelmi Kft., Bp., 210 p.

Láng I.–Csete L.–Harnos Zs. (1983): A magyar mezőgazdaság agroökológiai potenciálja az ezredfordulón, Mezőgazdasági Kiadó, Bp., 265 p.

Láng I.–Csete L.–Jolánkai M. (szerk.) (1995): Az agrárgazdaság fenntartható fejlődésének tudományos megalapozása, „Agro 21” füzetek, 1995/12. szám, Bp., 125 p.

Selye J. (1976): Stressz distressz nélkül, Akadémiai Kiadó, Budapest, 150 p.

The Hungarian land use zone system and the National Agri-Environmental Programme

J. Ángyán

Summary

Agriculture has always been more than just simple production. It fulfils more roles beyond producing food and fibre, it has also 'produced' landscape, wildlife, environment and has given working opportunity and livelihood for people and communities of the countryside. These are ecosocial services, equally important for the whole society and local communities, that arise locally and are non-importable to a region and for which services agriculture and farmers must be paid for.

These recognitions have led to the notion of Multifunctional European Agriculture, to the reform of the Common Agricultural and Rural Policy, to the development of its support measures and to the Community allocation of funds. In this view and as a part in the line of the EU alignment tasks was the National Agri-Environmental Programme (NAEP) developed, followed by the Government Decree No. 2253/1999 (X. 7.) on the introduction of the programme.

The development programmes and farming of rural areas are highly affected by its agro-ecological potentials, agri-cultural traditions and its environmental sensitivity.

Hungary's land use zone system gives a key to find the area categories with different agro-ecological potentials. The basis of this is a land use value scale, assessing agricultural potentials and environmental sensitivity, was developed according to the land use pyramid concept through the area integration and GIS processing of parameters characterising agricultural production potentials and environmental sensitivity. These land use zonality gives the basis for the area differentiated National Agri-Environmental Programme that sets the framework for an agricultural development in accordance with the multifunctional agricultural model.

A Pécs–Pogány repülőtéri országos gravimetriai és OGPSH alappont áthelyezésének geodéziai-gravimetriai méréseiről

*Dr. Csapó Géza, Magyar Állami Eötvös Loránd
Geofizikai Intézet (ELGI)*

Részben a privatizációs folyamatok, részben pedig az infrastrukturális fejlesztések következtében napjainkban a geodéziai pontok sértetlensége fokozott veszélybe került. Bár a hatályos törvény (a földmérésről és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. tv.) hangsúlyozza a geodéziai pontok védelmének fontosságát, a gyakorlatban – tapasztalataink szerint – egyre több pont semmisül meg, vagy válik mérésre alkalmatlanná (beépítések, területrendezés stb.). A gravimetriai mérési pontok esetében különös jelentősége van a ponthoz közeli terület beépítésének, mert a közvetlen környezetben létesített építmény ún. „tömeghatása” miatt megváltozik a pont nehézségi gyorsulási értéke (g). Így a pont akkor is alkalmatlan mérésre, ha fizikailag sértetlen maradt.

Az első országos gravimetriai alaphálózat (MGH–50) ponttelepítésével kapcsolatos kedvezőtlen tapasztalataiból tanulva, az újabb országos hálózat (MGH–80) I. és II. rendű pontjainak állandósításánál kerültk a főközlekedési utak közvetlen környezetét, ehelyett a tapasztalat szerint kevésbé háborgatott jelentősebb épületek (templomok, múzeumok stb.) kertjében állandósították a mérési pontokat. 1970–1985 között igen jelentős volt az akkori Szocialista Országok Geodéziai Szolgálati és Tudományos Akadémiái közötti együttműködés az alkalmazott és kísérleti gravimetria területén, ami részben a még elégségesnek mondható költségvetési finanszírozásnak, részben akkor korszerűnek tekinthető műszerek hozzáférési lehetőségének volt köszönhető.

A gravimetriai mérések során egymástól viszonylag nagy távolságban lévő pontok között is végeznek észleléseket (pl. alaphálózatok létesítése vagy újramérése), amikor a gravimétereket és észlelőket repülőgépen szállítják. Ezeknél a mérések-nél igen fontos, hogy a mérési pontok közvetlenül a repülőtéren legyenek, és lehetőséget biztosítsa-

nak egyszerre több műszer felállításához. A nemzetközi expedíció keretében repülőgépes műszer szállítással végzett mérések igen költségesek, ezért általában az efféle megoldásokat csak az országos I. rendű hálózati pontok, graviméter-kalibráló alapvonalak főpontjainak, illetve a nehézségi erőter nem árapály jellegű regionális változásainak tanulmányozása céljából létesített mérőpontok meghatározásánál alkalmazzák.

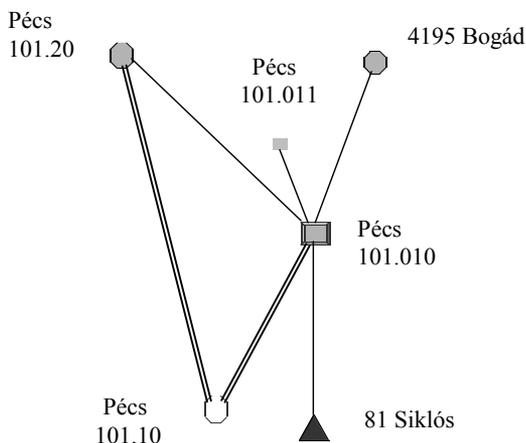
A Pécs–Pogány repülőtéren 1977-ben létesített mérőpontot az ELGI. A pontnak különös jelentőséget tulajdonított, hogy nem csupán a hazai országos alaphálózat I. rendű pontja [1], de egyik főpontja az országos graviméter-kalibráló alapvonalnak [2], része a cseh–magyar–szlovák közös gravimetriai hálózatnak [3] és a nehézségi erőter hosszúidejű, regionális változásainak tanulmányozására 1973-ban létesített Kárpát-polygonnak is. Nehézségi gyorsulási értékét részben az említett repülőgépes mérések alkalmával, részben a közelében – Siklóson – 1978-ban létesített abszolút állomáshoz történő többszöri összeméréssel határozták meg. Magasságát telepítésekor az ELGI határozta meg, majd a nyolcvanas években a BGTV a „kéregmozgási színtezési hálózatnak” nevezett állami alapmunka keretében felsőrendű színtezéssel pontosította azt. A pont jelentőségét tovább növeli, hogy összehasonlító pontként szerepelt az MGH–50, valamint a későbbi hálózatok közötti transzformációs képletek meghatározásához. Az Országos GPS Hálózat (OGPSH) pontjainak tervezésekor megegyezés született az ELGI és a FÖMI között, hogy a GPS mérésekre alkalmas graviméteres hálózati pontokat bevonják az OGPSH-ba. Ezek sorába tartozik a Pécs 101.10 jelű repülőtéri pontunk is, amely az OGPSH pontkatalógusában 14-3100 sorszámmal szerepel.

Az országos regionális fejlesztési terv keretében Pécs–Pogány repülőtér regionális nemzetközi

repülőtérre alakítását 2003-ban kezdték el. A beruházó kérte az ELGI-t, hogy a pontjel áthelyezésével kapcsolatban egyeztessen, mert a földmunkák során várható a pont pusztulása. Ebben az esetben tehát az a szerencsés helyzet adódott, hogy a pont áthelyezésével kapcsolatos méréseket még az eredeti pont használhatóságakor el lehetett végezni, és az említett törvény alapján a költségeket a beruházó vita nélkül magára vállalta. Az új pont helyének egyeztetése után a beruházó az ELGI graviméteres pontjelek építési „házi szabványa” szerint megépítette az új pontot és annak őrpontját. A geodéziai munkák elvégzésével a beruházó a Geoservice Kft.-t bízta meg, és biztosította a 101.10 jelű pont fennmaradását az összemérési munkák befejezéséig. Az új pont állandósítása és a geodéziai-gravimetriai munkák megkezdése között mintegy két hét telt el, amely idő – tekintettel a pont tekintélyes méreteire – elegendőnek látszik ahhoz, hogy a későbbiekben ne kelljen pontsúlylyedéssel számolni.

Az új pont létesítésével kapcsolatban a következő mérési munkákra került sor:

1. Graviméteres mérések

1. ábra: A Pécs–Pogány reptéri graviméteres pont áthelyezésével kapcsolatos graviméteres mérések vázlata

Az új pont (101.010) és szintén újonnan létesített őrpontja (101.011) nehézségi gyorsulási értékének meghatározására az 1. ábrán feltüntetett pontokat vontuk be. A 101.20 jelű pontot 1950-ben létesítették, azzal a céllal, hogy összehasonlítható pontként szolgáljon későbbi országos hálózathoz. Ennek megfelelően monumentális pontállandósítással készült a Mecsekben egy természet-

védelmi területen [4]. A 4195 jelű pont a 70-es években a bogádi templom kertjébe telepített országos II. rendű bázis, a 81 jelű pedig az első Magyarországon létesített abszolút állomás, ahol 1978 óta már ismételt abszolút méréseket is végeztek JILAG graviméterrel. Az ábrán jelzett kapcsolatok pontjai között 3 db LaCoste–Romberg gyártmányú, geodéziai típusú graviméterrel (LCR–G No.821, 963, 1919) végezték a méréseket – gépkocsival végzett műszerszállítással. A kettős vonallal rajzolt kapcsolatokat többszörös ismétléssel mérték (ezek a megszűnő pontot érintő kapcsolatok). Az új pont helyi vertikális gradiens értékét a földmunkák befejezése után lehet csak meghatározni a munkagépek okozta erős vibrációs hatás miatt. A 2004-ben esedékes kalibráló alapvonalmérések során az ELGI további összekapcsoló méréseket is tervez az áthelyezett pont és az MGH–2000 hálózati pontjai között. A feldolgozott mérési eredmények kiegyenlítését a legkisebb négyzetek módszerének ún. „dán eljárásával”, kötött hálózat szerint, három iterációs lépésben végezték. A hálózati kiegyenlítésből az új pontok legvalószínűbb „g” értéke abszolút rendszerben:

a 101.010 jelű pont „g” értéke =
 $980662,921 \text{ mGal} \pm 0,006$

a 101.011 jelű pont „g” értéke =
 $980662,796 \text{ mGal} \pm 0,010$

2. Szintezési munkák

A szintezéseket LEICA NA3003 szabatos digitális szintezőműszerrel és a hozzátartozó GPCL3 típusú 3 m-es invárbetétes, vonalkódosztású szintezőléccel párral hajtották végre. A lécpárt a Müncheneri Műszaki Egyetemen kalibrálták – lézertérferométerrel. A hőmérsékleti javításokat ennek alapján számították. A szintezés végrehajtásakor egy legömbölyített fejű, ismert hosszúságú sárgaréz adaptert (hosszabbítót) alkalmaztak, amelyet a pontjelbe cementezett GPS antenna adapter fészkebe eresztettek, és erre állították a szintezőléccet. A 101.010 pont magasságának meghatározásához szükséges méréseket a 101.10 számú alapontról kiindulva hajtották végre hat, facövekkel állandósított műszerállással, majd innen továbbhaladva a 101.011 jelű őrpont magasságát további két műszerállással határozták meg (a 101.010 pont magasságát a 101.10 számú pont magasságából vették le).

Az 1988-ban végzett szintezés alapján a 101.10 jelű pont magassága: 200,319 m. Az oda-vissza szintezési eredmények különbsége a teljes vonalra: 0,4 mm, mely kisebb az I. rendű mérésekre megengedett határértéknél.

A munkavégzés során az 1979. évi „Szabályzat az egységes országos magassági alapponthálózat létesítési munkáiról” (A4 Szabályzat) ide vonatkozó utasításait vették figyelembe. A mérési hibahatárokat a szabályzat 561. pontja alapján számították. Az új pontok magassági értékei:

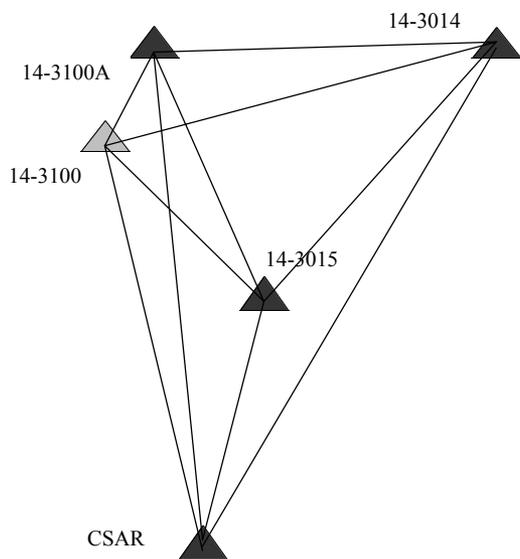
a 101.010 jelű pont magassága: 198,824 m
a 101.011 jelű pont magassága: 199,613 m

A vonaldarabra kiszámított kilométeres közép-hiba a posteriori értéke (m), valamint az $[r]/L$ érték:

$m = \pm 0,25 \text{ mm}$ $[r]/L = + 0,63 \text{ mm/km}$,
ahol L a két graviméteres pont távolsága (cca. 330 m)

3. Hely meghatározás GPS mérésekkel

A szintezésekkel egyidőben a Geoservice Kft. szervezésében szimultán GPS méréseket végeztek 5 db Trimble 4000SSE típusú vevőberendezéssel. A mérésekhez Trimble Compact L1/L2 w/GP (TRM22020.00+GP) típusú antennákat alkalmaztak. Az új gravimetriai alapponton (OGPSH pontszáma: 14–3100A), és Csarnótán az antennákat a pontjelek antenna adapter fészékében rögzítették.

2. ábra: A Pécs–Pogány repülőtéren végzett GPS mérések vázlatja

A szimultán mérések periódusa 80–90 perces volt. A GPS mérések hálózati elrendezését a 2. ábrán mutatjuk be. A felhasznált OGPSH pontok: Csarnóta (CSAR), 14–3014, 14–3015, az áthelyezésre kerülő 14–3100, valamint az új pont (14–3100A).

A mérési eredmények (10 vektor) feldolgozását a GPSurvey 2.35 programmal végezték, a mérési eredmények kiegyenlítését pedig a HGPS programmal úgy, hogy a négy OGPSH pont EUREF-89 rendszerbeli koordinátáit rögzítették (kötött hálózat).

A 14–3100A jelű új pont kiegyenlítéssel meghatározott koordinátái és koordináta hibái az OGPSH2000 rendszerben:

$X = 4215828,190 \text{ m} \pm 5 \text{ mm}$
 $Y = 1388966,577 \text{ m} \pm 3 \text{ mm}$
 $Z = 4565178,131 \text{ m} \pm 6 \text{ mm}$

Ezt követően az új pont környezetében található 5 db OGPSH pont alapján (14–3014, 3015, 3100, 3165 és 3172) a LOKTRA nevű programmal az új pont koordinátáit áttranszformálták az EOV rendszerbe. A transzformálásból nyert EOV koordináták:

$y = 587069,681 \text{ m}$
 $x = 72791,829 \text{ m}$
 $H = 198,824 \text{ m}$

(A kétféle mérési módszerrel meghatározott magassági érték egyenlősége véletlenszerű).

A műszaki munkák befejezése után megtörtént az új pont ingatlan-nyilvántartási rendezése (használati jog bejegyzése a 08 hrsz.-ú ingatlanra).

IRODALOM

1. *Csapó Géza–Sárhidai Attila*: Magyarország új gravimetriai alaphálózata (MGH-80), Geodézia és Kartográfia 1990/2. pp. 110–116.
2. *Csapó Géza*: Magyarország új gravimetriai alaphálózata (MGH-2000), Geomatikai Közlemények III. pp. 203–214. Sopron, 2000
3. *Csapó Géza–Szatmári Gábor–Matej Klobušiak–Juraj Kováčik–Stanislav Olejník–Lubomír Träger*: Unified gravity network of the Czech Republic, Slovakia and Hungary, IAG Symposia 113. Gravity and Geoid, pp. 72–81, Springer Verlag 1995
4. *Facsinay László–Szilárd József*: A magyar országos gravitációs alaphálózat, Geofizikai Közlemények, V. 1956/2. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1956

**Geodetical and geophysical measurements
carried out in connection with the relocation
of the national gravity and GPS base point
in the Pécs–Pogány airport**

G. Csapó
Summary

In 2003 within the framework of regional development the relocation of the national gravity

and GPS base point in the Pécs–Pogány airport become necessary. The author presents the geodetical and geophysical works carried out for the relocation and the parameters of the new base point. At the same time the case serves as information to calculate the costs of similar precedents.

Az ALBA GEOTRADE RT.,

**földmérési tevékenység körében
végzendő feladatai ellátására**

VEZETŐ BEOSZTÁSBA MUNKATÁRSAT KERES

Előnyt jelent:

- szakmai gyakorlat,
- ingatlanrendező földmérői minősítés,
 - digitális technológiák ismerete,
 - térinformatikai végzettség,
- jártasság a kataszteri munkák terén,
 - idegen nyelv ismerete

Amit nyújtani tudunk:

- versenyképes jövedelem,
- szálláslehetőség biztosítása,
- munkavégzés korszerű technológiákkal,
 - szakmai gyakorlat kiszélesítése,
 - elmélyítése,
- továbbképzésekben való részvétel biztosítása

Jelentkezési feltétel: szakirányú főiskolai vagy egyetemi végzettség

A jelentkezéseket részletes szakmai önéletrajzzal
az alábbi címre kérjük benyújtani.

8000 Székesfehérvár, Ányos Pál u. 3.

(e-mail: albageo@axelero.hu fax: 22/511-152)

Számítógépes játékok térképei

Katona Zoltán térképész, az ELTE volt hallgatója
Dr. Zentai László egyetemi docens
ELTE Térképtudományi Tanszék

A számítógépes játékok ma a szoftverpiac jelentős szereplői, sőt egyes számítógépes perifériák esetében a hardverpiacra is jelentős hatást gyakorolnak (grafikus kártya, hangkártya). A játékszoftverek jelentőségét mutatja az is, hogy a nyugati országokban és Japánban rendkívüli népszerűsége tettek szert az ún. játékkonzolok (pl. Nintendo, PlayStation, GameBoy, Microsoft X-Box), melyek tulajdonképpen olyan átalakított személyi számítógépek, amelyek csak az adott rendszerre optimalizált játékok futtatására képesek. Ma már az ismertebb számítógépes játékok többféle platformon is hozzáférhetők (PC, Mac, játékkonzol).

Az elmúlt két évtized alatt sokféle témájú számítógépes játék készült, melyekben a legkülönbébb térképekkel, térképszerű ábrázolásokkal lehetett találkozni. Ezek kartográfiai célú vizsgálata egyelőre még nem történt meg. A számítógépes játékokban gyakran szerepelnek térképek vagy térképszerű ábrázolások. Azonban ezek jellege,

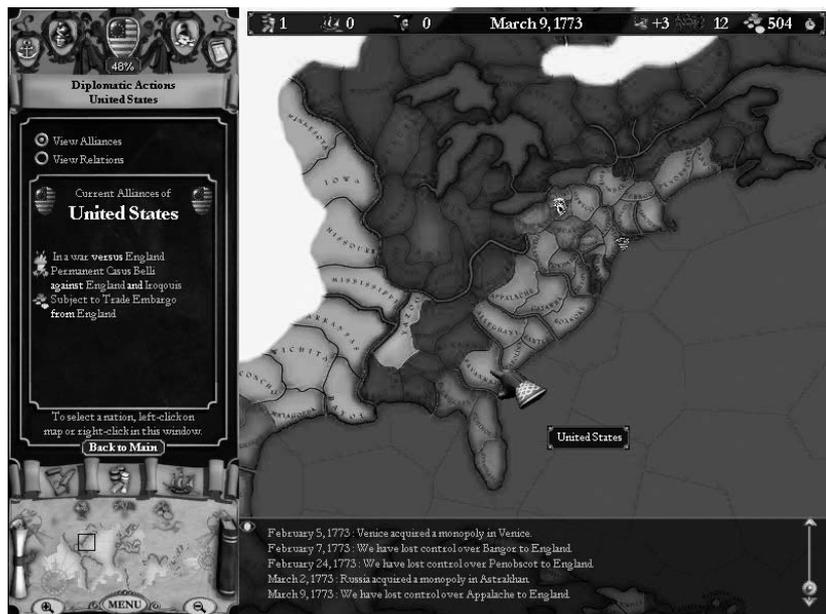
alkalmazása, kidolgozottsága erősen változó, és nagyban kötődik a játék kategóriájához.

Bevezetés

A számítógépes játékok térképei a digitális kartográfia és a számítógépes grafika, valamint a térképek és a térképszerű ábrázolások határterületén helyezkednek el. A továbbiakban érdemes tehát különválasztani a kartográfiai értelemben vett térképeket és a számítógépes játékokban előforduló térképeket. Míg az előbbire a térkép kifejezést érdemes használni, addig az utóbbira célszerű egy új fogalmat bevezetni: a számítógépes játéktérképet. Ez az elnevezés jól tükrözi az ebbe a kategóriába sorolható térképek elsődleges funkcióját és célját.

A térképek nagyobb része raszteres formátumban készül, mivel a raszteres képek megjelenítése általában sokkal egyszerűbben megoldható feladat

a szoftverek számára. A játékokban látható térképek funkciója legtöbbször esztétikai vagy tájékoztató jellegű, kevés információval. A pontosság és megbízhatóság meghatározása e térképek esetén nem egyszerű feladat, hiszen a leggyakrabban kitalált területek térképéről van szó. Azonban érdekes tendencia, hogy az újonnan megjelenő játékok egy viszonylag szűk csoportja megpróbál megfelelni a térképekkel szemben támasztott kartográfiai követelményeknek is. Igyekszik egyre „térképszerűbb”, egyre valószínűbb len-

Stratégiai játék (Europa Universalis), mely a világtörténelem 1492–1792 közötti részét dolgozza fel.

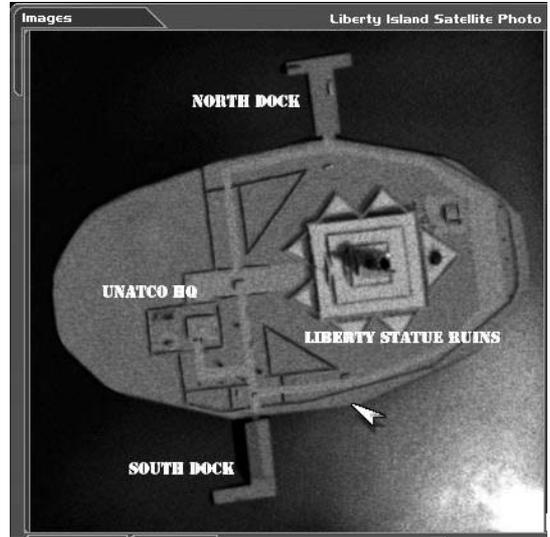
ni, amit elsősorban a grafikai megjelenítőképesség gyors fejlődése tesz lehetővé.

Mindazonáltal a játékprogramok térképeinek döntő többsége inkább az átlagember fejében élő térképről alkotott képhez igyekszik igazodni: gyakran alkalmaz egyszerű, sematizált jeleket, jelöléseket, vagy erőteljesen leegyszerűsíti a térképet. Előszeretettel alkalmaznak térképszerű ábrázolásokat, mivel ezek könnyen értelmezhetők, és a legtöbbször kifejezők is. Gyakran már maga a játék kinézete is emlékeztet valamilyen térképszerű ábrázolásra, aminek az elkészítésekor sokszor nem használnak semmiféle egzakt leképezési módszert, a térkép csak rajz, egy grafikai termék.

Az 1980-as években megjelentek az első olyan, a nagyközönségnek szánt asztali számítógépek (ZX Spectrum, a Commodore cég Plus4-ese, C64-ese és C128-asa, az Atari és az Amiga), melyek már képesek voltak grafikus megjelenítésre. A korábban megszületett játékok természetesen nagyon egyszerűek voltak. Leggyakrabban valamilyen egyszerű logikai vagy ügyességi játékot készítettek ezekhez a népszerű gépekhez. Kis idő elteltével azonban megjelentek a játékokban az első kezdetleges térképek. Ezek leginkább a stratégiai és kalandjátékok első primitív változataiban fordultak elő.

Az új számítógépek, relatív olcsó áraiuknak köszönhetően, egyre több ember számára váltak megfizethetővé.

A nyolcvanas évek elején megjelentek a személyi számítógépek (PC-k). Kezdetben nagyrészt

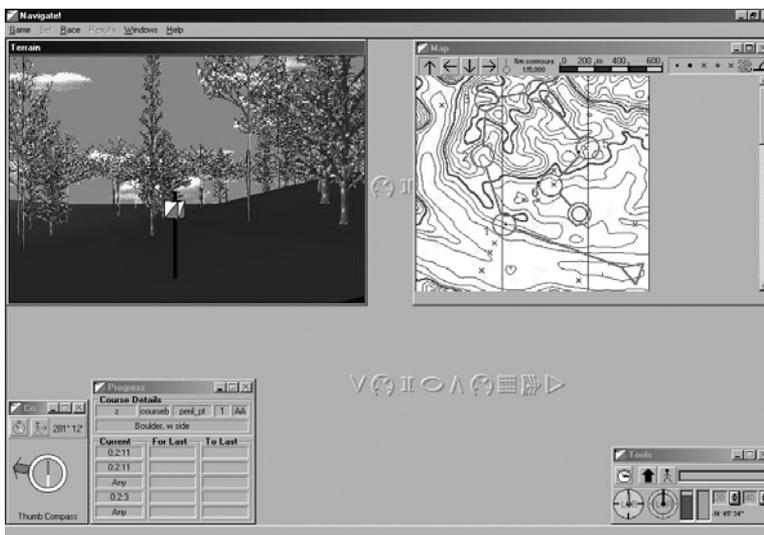
A valóság és a játékelemek keveredése: a New York-i Szabadság-szobor úrfelvétele a *DeuseX* nevű stratégiai játékban

irodai munkákra és szövegszerkesztésre használták ezeket a számítógépeket, de szinte azonnal megjelentek az első PC-s játékok is. A személyi számítógépek hamarosan széles körben elterjedtek, és a kilencvenes évek elejére teljesen kiszorították a korábban említett egyszerűbb és olcsóbb hobbi számítógépeket.

Az 1990-es évek végétől egyre népszerűbbek lettek az úgynevezett internetes játékok. Ezek egyelőre viszonylag egyszerűek, vonzerejüket főleg az adja, hogy hús-vér ellenfelekkel mérhetjük össze tudásunkat, olyanokkal, akik a játék alatt akár tőlünk több ezer kilométerre használják a számítógépüket.

A számítógépes játéktérképek felosztása céljuk és szerepük szerint

Sok játékban, még olyanokban is, amelyekben esetleg a későbbiekben elő sem fordulnak térképek, gyakoriak az ún. **áttekintőtérképek**. Általában a játék megkezdésekor a bevezetés részeként láthatók az úgynevezett „eligazító” – angol szakkifejezéssel „briefing” –

Tájékoztatósi futást szimuláló játék (*Navigate*): jobbra a versenytérkép, balra a terepi valóság látható

képernyők, melyekről a játékos megtudhatja, hogy a pálya hol helyezkedik el az adott játék világában, illetve az adott pályán mi lesz a játékos feladata, és milyen szerepe van ennek a játék cselekményében. Ezekre a képernyőkön gyakran láthatók térképek, melyek az elhangzó vagy leírt szöveget illusztrálják.

A játékok egy kisebb csoportjába tartoznak az úgynevezett „hadjárat” – angolul „campaign” – képernyők. Nevüket – nem véletlenül – a történelmi stratégiai játékok hadjáratairól kapták. A képernyőn lehet látni, hogy a játékos a teljes hadjáratból – az ide tartozó összes pálya közül – melyiket teljesítette már. Előfordul, hogy ezekhez a képernyőkhöz is készülnek térképek, melyek gyakran érdekenyített felületűek, hogy a játékos egyszerűen tudjon választani az egyes pályák között.

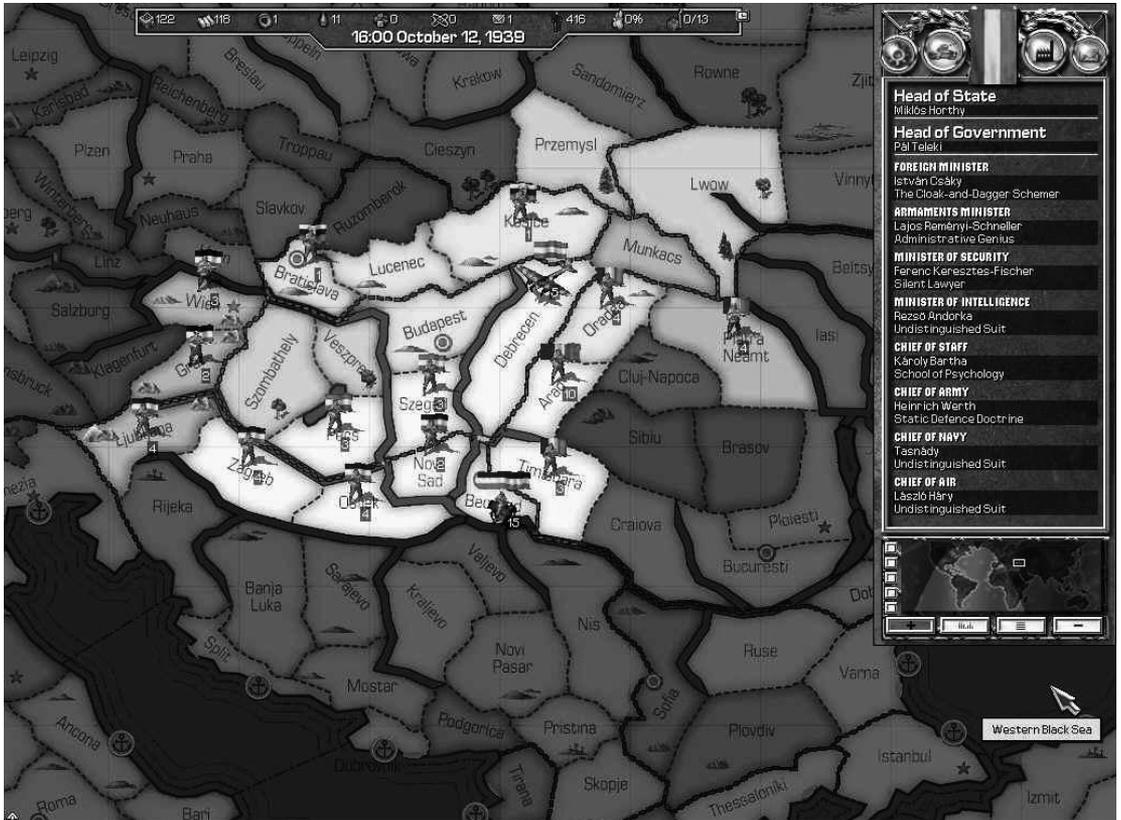
Viszonylag népes azon játékszoftverek csoportja, amelyeken **a játék fő eleme a térkép**. Legelőször azokat a játékokat kell megemlítenünk, amelyek már a számítógépes korszak előtt is is-

mertek voltak társasjátékokként; ezek legismertebb képviselője a Rizikó. Mivel egyszerű, dobókockás társasjátékokról van szó, így már a gyengébb hardverekre (pl. Commodore-64) is elkészültek első számítógépes változataik.

A **minitérkép** – angol szakkifejezéssel „mini-map” – a játékban általában igen fontos szerephez jut. A játék fő képernyőjének csak kis részét foglalja el, de állandóan látható (esetleg eltüntethető). A játékos ez alapján tud tájékozódni az aktuális helyzetéről, az ellenfele, illetve saját egységei pozíciójáról. A minitérképeket – kinézetük alapján – leginkább térképszerű ábrázolásoknak vagy térképvázlatoknak tekinthetjük, mely csupán viszonyítási alap. Kis mérete miatt nem lehet különösebben részletgazdag, mert legtöbbször a hasznos képernyőfelület csak kis részét foglalja el. Bizonyos játékoknál egy gomb lenyomásával belenagyíthatunk a minitérképbe, esetleg megnézhetjük teljes képernyős üzemmódban is. Ilyen megoldások esetén a minitérkép raszteres

Magyarország egy részének léginnavigációs információi a Microsoft Flight Simulatorban

Magyarország és környezete a Hearts of Iron című II. világháborús történelmi stratégiai játékban

állománya természetesen több méretben készül el. A generalizálás problémáját úgy oldják meg, hogy szöveges információt nem helyeznek el rajtuk, és az objektumokat általában pontszerűen ábrázolják.

A számítógépes játékokban szereplő térképek osztályozása tartalmuk szerint

A játékban szereplő térképek tartalma alapvetően két fajta lehet: **valóságos** vagy **kitalált**. Egy térkép akkor tekinthető valóságosnak, ha valóságos, létező területet ábrázol. Az igazi térképekhez jelkucsukban vagy megjelenésükben hasonlító térképek már kitalált vagy fantázia térképek. A játéktérképek természetesen sohasem olyan részletgazdagok, mint a kartográfiai értelemben vett térképek. A számítógépes játéktérkép elsődleges célja, a tájékozódás, már nem érvényesül olyan erőteljesen, hiszen másodlagos célja, a játékelmény biztosítása, sokszor háttérbe szorítja magát a térképet. Mindezek figyelembevételével elmondható, hogy a játékokban szereplő térképek szinte

mindegyike – még azok is, melyek készítéséhez valóságos térképeket használtak – csupán hasonlító kartográfiai értelemben vett térképekre, és inkább térképszerű ábrázolásoknak nevezhetők. Gyakran egyébként nem is olyan egyszerű eldönteni, hogy a játéktérképen ábrázolt terület valóságos vagy kitalált.

Érdeemes megvizsgálni, hogy mit jelenthet egy átlagos számítógépes játékos számára a „térkép” szó. Ez természetesen többé-kevésbé egybeesik azzal a definícióval, amit egy átlag térképolvasó érthet alatta. A számítógépes játékokban előforduló térképeket legtöbbször grafikusok, tehát az átlag térképolvasók közé tartozó emberek készítik. Ebből következően a térképek megjelenése az ő képi világukhoz és elképzeléseikhez – az ő bennük élő „térkép” fogalomhoz – fog igazodni.

Jelentős számban fordulnak elő klasszikus történelmi térképek vagy csatahelyszínek topográfiai vázlatai a stratégiai játékokban. Szinte kivétel nélkül áttekinthető vagy eligazító térképek, térképvázlatok. Pozitívumként mondható el, hogy a stratégiai játékok készítésekor nagyobb hangsúlyt kap a

korhűség, a csapatmozgások, események pontos ábrázolása. Azonban azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a játékelmény és a játszhatóság megőrzése miatt magában a játékban már nem biztos, hogy ez így teljesül. Például egy középkori csatát nem 10–20 ezer ember, hanem csupán jelképesen 100–200 egység vív meg. A térkép készítői természetesen sok olyan kérdéssel nem foglalkoznak, amivel egy valódi – kartográfiai értelemben vett – történelmi térkép készítésekor szokás. Például régi határok, településhálózat, növényzeti fedettség, korhű vízrajz ábrázolása, a kornak megfelelő névhaszárlat alkalmazása.

Az „üldözéses” autószimulátorokban város térképek, a rally szimulátorokban topográfiai térképek fordulnak elő. Ezek jelentős része minitérkép vagy minitérkép funkciókkal bíró térkép. A város térképek rendkívül leegyszerűsítettek. Legtöbbször csak utcahálózat és a városnegyedek nevei szerepelnek a térképen, esetleg a beépítettséget jelzik színezéssel. Az utcanevek megírása, utca-számozás, keresőhálózat, idegenforgalmi, közlekedési és közigazgatási tematikák teljesen hiányoznak. Az úticélt és a játékos jelenlegi helyzetét külön kis jelek mutatják. A *Rally Championship* nevű játék minitérképe pedig némi hasonlóságot mutat egy topográfiai térképpel. Bár megírások ezen sem találhatók, a szintvonalak ábrázolásának valós értelme, funkciója van, ezek alapján előre fel lehet készülni az emelkedőkre, lejtőkre, bukknókra.

A háborús játékok témáinak egy részét mindig valamilyen aktuális vagy korabeli konfliktus, háború adja. Ezekben a játékokban általában találkozhatunk valamiféle politikai, közigazgatási térképpel, melyek főleg a terület áttekintésére szolgálnak.

A saját nézetű lövöldözős játékokban – elterjedt angol szakkifejezéssel FPS (*First Person Shooter*) – szintén találkozhatunk hiteles tartalommal rendelkező térképekkel. A *DeusEx* nevű játékprogramban például a cselekmények zömmel valós környezetben játszódnak. Az egyes pályák a Föld különböző pontjain fellelhető nevezetesebb területeken, épületekben zajlanak, mint például a Szabadság-szobor, a Champ Élisées, a hong-kongi piac.

A nem valós területeket ábrázoló térképek egyik csoportjába azokat a térképek sorolhatjuk, melyek megjelenésükben, felhasznált jelkulcsi elemekben emlékeztetnek egy valóságos térképtípusra, azonban az ábrázolt terület nem létező. Ennek az a célja, hogy a játékosok azt a hatást keltse, mintha ténylegesen létező területen folyna

a játék cselekménye. Sokszor nehéz eldönteni, hogy az ábrázolt terület valóban létezik-e. Tipikus példa erre a *Flashpoint Operation* című játékprogram, ahol a tájékozódásra használt térkép egy topográfiai térképre emlékezteti a játékosot.

A másik csoportjukba sorolhatók azok a térkép-szerű ábrázolások, melyek megjelenésükben már nem próbálnak meg egy bizonyos térképtípust utánozni. Természetesen az ábrázolt terület itt is kitalált. Jelentős részük régi, középkori és ókori díszes térképek stílusát követi. Ezek díszítő elemeit utánozzák, hogy régies hatást keltsenek. Az alkalmazott jelkulcsi elemek rendkívül vegyesek, ennek következtében általában igen sajátos, egyedi megjelenésűek. Szemléletes jeleket használnak, melyek erősen hasonlítanak az ábrázolandó tárgyhöz, könnyen érthetőek és „tetszetősek”. A tematikus kartográfia ábrázolási módszerei közül gyakori a mozgásvonalak módszere, melyet tárgyak vagy jelenségek helyváltoztatásának ábrázolására alkalmaznak.

Játékfajták

A legtöbb térkép valószínűleg a **stratégiai** játékokban fordul elő, hiszen a bonyolult és hosszadalmas játékmenet áttekintéséhez feltétlenül szükség van térképekre. Ebben a játékkategóriában, mint azt neve is mutatja, elsősorban a stratégia, a logikai gondolkodás, a tervezés, az előrelátás jut fontosabb szerephez. Legtöbbször valamilyen hadsereg, népcsoport irányítása vagy valamilyen intézmény, város menedzselése a játékos feladata. Néhány ismertebb példa: *SimCity*, *Settlers*, *Caesar*, *Age of Empire*.

A **kaland**játékok legfőbb jellemzője, hogy legtöbbször nem ügyességet, hanem gondolkodást igényelnek. Rengeteg párbeszéd, fejtörő és logikai feladvány színesítheti a játékot, melyeket a különböző helyszíneken vagy helyszínek között kell megoldani. A játékban való előrejutást általában valamilyen feltételhez kötik. Az ebben a kategóriában szereplő térképek leginkább abban adnak segítséget, hogy eligazodjunk a rengeteg helyszín között.

A **szimulátor** játékoknál a térképi ábrázolások nagyban függenek a szimulált közlekedési eszköztől. Az első kategóriába a szárazföldi gépjárművek tartoznak (autó, motor, kerékpár, ritkábban teherautó vagy tank), és általában versenyszerű körülmények között kell megküzdenünk a többi járművel. Ha a verseny nem kötött pályán, hanem igazi terepen zajlik, akkor jelentős szerephez

jutnak a térképek. Az ide sorolható játékok többsége azonban kötött pályán zajlik, de a térkép itt is fontos, mert mutatja helyzetünket a pályán, másrészt a versenyzőknek időben fel kell készülnie a kanyarokra, az esetleges bukkanókra.

Teljesen más játékelményt kínálnak a repülőgép szimulátorok. Ebben a kategóriában a minitérkép szerepét általában a repülőgépek radarja vagy egyéb műszere veszi át. A repülőgép szimulátor játékokban jellemzően vektoros térképeket használnak, mivel a térképeket adatbázisból állítják elő. Vektoros térképeken tüntetik fel a repülőtereket, a repülési útvonalterveket, a légifolyosókat. A repülést GPS segíti, ami gyakorlatilag a minitérkép szerepét tölti be a játékban. A régi hagyományokkal rendelkező *Microsoft Flight Simulator* sorozat játékaiban nagy hangsúlyt fektetnek a polgári repülés szimulálására. Mára ezek a szoftverek már olyan szintre fejlődtek, hogy igazi pilóták képzésére is használják azokat.

A **sport** témájú játékokban ritkábban lehet találkozni térképekkel. Egyes sportágakban (főleg olyan csapatsportokban, ahol nagyszámú játékos van) azonban valamilyen áttekintő térkép vagy nagyon leegyszerűsített minitérkép előfordulhat. A csapatjátékokban (labdarúgás, rugby) a játékosok helyzetének kijelzése a taktika szempontjából kulcsfontosságú lehet. A sportjátékok között a golf is nagyon népszerű, valószínűleg azért, mert valódi üzésükhöz sok pénzre van szükség. A számítógépes golfjátékok segítségével, ha a technikánk nem is fejleszthető, de bejárhatók vele a Föld legismertebb golfpályái. Kicsit hasonlóak a biliárdot szimuláló játékok, bár a biliárdasztal felülnézeti képe nem igazán tekinthető térképnek.

Megjelentek a tájékozódási futást szimuláló játékprogramok is, amelyek mára odáig fejlődtek, hogy még a gyakorlott térképészek számára is igazi kihívást jelentenek. A több részre osztott képernyő egyik részén a térképet, a másikon a valóságos terepet látjuk. A képernyő másik fontos eleme a tájoló, amely segíti a versenyző tájékozódását. A számítógépek fejlődése lehetővé teszi, hogy a terep valóságos képének szimulációja egyre életszerűbb, egyre valóságosabb legyen.

Mint láttuk, a térképek, ha nem is játszanak alapvető szerepet a számítógépes játékokban, sokszor nélkülözhetetlenek a játékosok számára. Bár igazi kartográfusok segítségét csak nagy ritkán veszik igénybe ilyen játékok készítésénél a megjelenítés minőségének fejlődése miatt, a jövőben ezekre a feladatokra is fel kell készülnünk.

A cikk *Katona Zoltán* diplomadolgozata alapján készült, a dolgozat teljes szövege színes képernyőképekkel és internet hivatkozásokkal elérhető a Térképtudományi Tanszék honlapján (lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/szakdolg/katona.htm).

Maps of computer games

Z. Katona - L. Zentai

Summary

The computer games are very important factors of the software industry. After the graphic capabilities of computers were developed more and more users were interesting in computer games. The maps of computer games are not the central parts of these games (but sometimes quite important), but these kind of special maps are not investigated by cartographers by now. The so called "briefing" maps are quite common in some computer games to show the help the users to find different sections of the game (episodes, campaigns). Minimaps are also important to help the navigation. Maps are also quite common in strategic, adventure, sport (golf, orienteering) games and in simulators (car, rally, flight). The enhancement of these maps can be helpful for game developers.

A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM GEOINFORMATIKAI FŐISKOLAI KAR INGATLAN-NYILVÁNTARTÁSI SZERVEZŐ SZAK KORSZERŰ ÉPÜLETEINEK MINISZTERI ÁTADÁSA¹⁾

A székesfehérvári Geoinformatikai Kar az elmúlt évtizedekben sajátos és gyors fejlődésen ment keresztül. Ennek főbb lépcsői a következők voltak: felsőfokú technikumból főiskolai kar (1972); az épület-együttes és műszerfelszerelés dinamikus fejlődése (1987-től); a Térinformatika és a Távérzékelés c. tárgyak oktatásba vonása; két új szaktanszék szervezése (Térinformatika, Felmérési és Földrendezési tanszék); sokirányú nemzetközi kapcsolatrendszer kialakulása; tartóssá – és kölcsönösen előnyössé – vált a FÖMI és a kar közötti együttműködés; a legújabb pedig az Ingatlan-nyilvántartási Szervezői Szak akkreditálása.

A NYME rektora üdvözlés közben

Ez utóbbi azt jelenti, hogy a földügyi szakigazgatás számára már nem csupán a földmérő-földrendező szakemberek zömét biztosítja a Geo (Geoinformatikai-Kar), hanem a kar egyedül látja el a jelentős szakmai és jogi ismeretekkel rendelkező ingatlan-nyilvántartási szakemberek képzését, továbbképzését is. (Ezen a szakon ez év őszétől már a nappali képzés is megkezdődik.)

A leírtakkal összefüggésben ez év augusztus 14-én történt meg a szak korszerűsített épületeinek átadása. Az átadási ünnepségen személyesen vett részt *dr. Németh Imre* földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter és *dr. Faragó Sándor*, a NYME rektora. Részt vett még továbbá *dr. Sjaak Beerens* úr is, a hollandiai ITC nemzetközi ügyek igazgatója is.

Az új szak épületeinek átadása előtt mintegy másfél órás tanácskozássra is sor került. Ezen előbb *dr. Márkus Béla* főigazgató ismertette a fehérvári kar eredményeit, a teljes hallgatói létszám erős növekedését (már ezernél több hallgató) és a fejlesztések főbb irányait.

Ezt követően *dr. Kurucz Mihály* tanszékvezető, az újonnan szervezett Jogi tanszék vezetője vázolta a tanszék és az új szak jelentőségét, majd *dr. Szabó Gyula* (nyug. főisk. tanár) adott tájékoztatást a főiskolai kar továbbfejlesztésének lehetséges módozatairól.

A szűkkörű tanácskozás fő személyiségei a sajtótájékoztatón (jobbról balra): *dr. Faragó Sándor* rektor, *dr. Németh Imre* földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, *dr. Márkus Béla* főigazgató

A következő felszólaló *dr. Sjaak Beerens* volt, aki tájékoztatást adott az ITC jelenlegi programjairól és a fehérvári karral való együttműködés alakulásáról.

Dr. Szepes András főigazgató helyettes az állagmegóvási feladatokról és a továbbképzés szükségességéről beszélt (kollégiumi férőhelyek bővítése, a lak tanya-épület átalakítása stb.)

Dr. Faragó Sándor rektor méltatta a fehérvári kar eredményeit, hangsúlyozta a minőségi fejlődés fontosságát, és az ezekhez szükséges források biztosításának indokoltságát. Végül kiemelte az FVM hatékony segítségét és ebben *Apagyai Géza* (FTF mb. főosztályvezető) közreműködését.

Apagyai Géza mb. főosztályvezető rövid hozzászólásában saját tapasztalatairól beszélt, mind a NYME, mind pedig a Geo vonatkozásában. Méltatta a fehérvári kar öntevékeny együttműködési készségét a földügyi szakigazgatás újabb feladatai szakember-igénye (és továbbképzése) biztosítása vonatkozásában.

Az ismertetések meghallgatása után *dr. Németh Imre* miniszter felszólalásában megköszönte az eddigi tájékoztatást. Foglalkozott a földügyi szakigazgatás

1) A cikkben szereplő fotókat *Bödő Viktória* készítette

Az új (ingatlan-nyilvántartás szervező) szak létrehozásának kulcsemberei (jobbról balra): Apagyi Géza főosztályvezető, dr. Kurucz Mihály tanszékvezető, és dr. Fenyő György szakvezető

A résztvevők egy része: dr. Szepes András főigazgató-helyettes, dr. Csepregi Szabolcs tanszékvezető, dr. Ágfalvi Mihály főigazgató-helyettes, dr. Szabó Gyula szakvezető

további feladataival, hangsúlyozta az ezekhez szükséges felsőoktatási háttér fontosságát.

Kiemelte továbbá a hazai földpiac élénküléséből fakadó földügyi feladatok fontosságát, a Nemzeti Földalap (NFA) szerepét, a földvédelem (és pollen-probléma) földügyi vonatkozásait. Megjegyezte, hogy mindezekhez magas szintű szaktudás és jól képzett szakemberek kellenek.

Megállapította továbbá, hogy a Székesfehérváron működő Geoinformatikai Főiskolai Kar jelenlegi (de különösen jövőbeli) profilja összeesik a magyar agrárium (ezen belül földügy/földpolitika) konjunktúrális területeivel. Ezért ezek a fejlesztések támogatást érdemelnek, mind az új szakok, mind pedig a magasabb szintű képzés vonatkozásában.

A rövid tanácskozás után avatta fel dr. Németh Imre miniszter az új szak épületeit (szalagátvágás), majd sor került még a szakterület és a sajtó képviselőivel való találkozásra is.

Ezen további ismertetések hangzottak el – többek között – arról, hogy nem csupán a földügyi szakigazgatás és a fehérvári kar között működik az ismertetett termékeny együttműködés, de a magyar földügy a hazai szakmai társadalmi és nemzetközi szervezetekben is egyre jelentősebb súllyal szerepel. Ezt igazolja egyrészt az a tény, hogy ez év tavaszán Apagyi Gézát vá-

Az ünnepélyes felavatás

A szalagátvágás utáni kibővített találkozó résztvevőinek egy része

lasztották az MFTTT elnökévé, továbbá dr. Márkus Béla főigazgatót választották a FIG Magyar Nemzeti Bizottság elnökévé.

A találkozó végén a főiskola szerény vendéglátással kedveskedett a résztvevőknek és a sajtó jelen lévő képviselőinek.

Joó I.

VÁNDORGYŰLÉS DEBRECENBEN

A Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT/egykori GKE) – a több évtizede kialakult gyakorlatának megfelelően – a kétévente szokásos geodéziai vándorgyűlését ez év július 10–12. között Kelet-Magyarország meghatározó je-

Kiss Györgyi és Ács Ferenc művészi színvonalú előadásában felcsendülő dallamokkal kezdetét veszi a vándorgyűlés¹

A plenáris ülés elnöksége (balról jobbra: dr. Nagy János rektor, Tury Gábor alpolgármester, dr. Ferencz József EMT szakosztály elnök, Apagyi Géza MFTTT elnök, dr. Berczi Norbert FVM h. államtitkár, Földváry László hivatalvezető-helyettes, Szabó Gyula ezredes, MH térképész szolgálatfőnök, dr. Mihály Szabolcs főigazgató)²

lentőségű helyszínén, Debrecen Megyei Jogú Városban rendezte meg.

A rendezvénynek a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Campusa (az egykori Debreceni Agrártudományi Egyetem) adott otthont (Böszörményi út).

A háromnapos program első két napján a szakmai rendezvényekre került sor (plenáris ülés, szekció ülések, kiállítás, záró ülés és baráti találkozó).

A harmadik napon szakmai kirándulások voltak (Hortobágy, Hajdúszoboszló, ill. Debrecen nevezetesei) és természetesen a visszatazás.

A tanácskozás résztvevőinek száma közel 250 volt. (Ezek zömét a földhivatalok, továbbá az FVM FTF, a FÖMI, az NKP Kht. munkatársai tették ki – 161 fő. A többit az MH Térképész Szolgálat, a Geodézia Rt., a PGT Kft. és egyéb cégek /kiállítók adták.) Ez utóbbi elmaradt a 2001. évi (szombathelyi) tanácskozás résztvevőinek számától (véltetően az akkor kínált burgenlandi kirándulás nagy vonzerőt jelentett).

A tanácskozás mottójaként a „Helyünk Európában” jelmondat szolgált.

A találkozó alkalmat adott arra is, hogy bemutakozzon az MFTTT ez év tavaszán megválasztott új elnöke és a megválasztott többi tisztségviselő is.

Szép gesztus volt *Detrekői* akadémikustól, az MFTTT megelőző elnökétől, hogy részvételével személyesen is megtisztelte a tanácskozást. A helyszínen megrendezett szakmai-, illetve műszerkiállítások közül a FÖMI színvonalas anyagát kell külön is kiemelni, amely tetszetős

formában mutatta be a magyar földügy területén (ezen belül a FÖMI-ben) végzett, illetve folyamatban lévő, közérdeklődésre számot tartó fejlesztéseket.

A vándorgyűlésen a külföldi partnerszervezetek közül egyedül az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Földmérési Szakosztálya képviseltette magát. Ez önmagában is jelzés a társaság új vezetése számára, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a velünk jó viszonyt ápoló (főképpen a szomszéd országok) megfelelő szakmai szervezeteivel.

A résztvevők számának mérséklődése leginkább a cégek (vállalkozók) jelenlétének volt érzékelhető.

1) Fotó: *Hodobay-Böröcz András*,

2) Fotó: *Kovács Károlyné*

Dr. Berczi Norbert helyettes államtitkár (FVM) megnyitó előadását tartja!

(Kevesebb vállalkozó és kisebb létszámmal.) Az okok feltárása természetesen nem elsősorban e riport készítőjének feladata. Annyi megállapítás ugyanakkor mégis megkockáztatható, hogy az okok között valószínűleg ott volt az ez évi (2003) NKP hitelkeret „lecsengése”, másrészt az újabb jelentős forrás (9,8 milliárd forint 4 évre) bár biztató, de ma még nem teljesen végleges volta.

A tanácskozás helyszínének megválasztása nem lehetett oka a kissé mérsékelt érdeklődésnek, hiszen a „Hajdúság”, és főképpen Debrecen rendkívül érdekes, sokszínű, szépen fejlődő tájegysége, illetve városa hazánkban, és a prognózisok szerint – a földügy program-

jain kívüli – egyéb műszaki/beruházási munkálatok geodéziai felmérési vonzatai is egyre inkább megjelennek ebben a térségben. (A mérsékelt érdeklődés egyéb, lehetséges okainak feltárása természetesen a társaság új vezetésének feladata és érdeke.)

Talán az előzetes értékelés keretében figyelmet érdemelnek még a következők.

Jól alakul (és fejlődik) az MFTTT és az EMT Földmérési Szakosztály együttműködése. Ezzel összefüggésben a vándorgyűlés alkalmat nyújtott arra is, hogy az EMT ez év júniusának utolsó dekádján Csíksomlyón megtartott konferenciája során már deklarált két magyar kolléga kitüntetéséről szóló oklevelet dr. Ferencz József szakosztály elnök személyesen itt, Debrecenben adhatta át Ponicsán Gábornak, az NKP Kht. eddigi igazgatójának és Bartos Ferencnek, Társaságunk újra megválasztott főtitkárának.

A másik figyelemreméltó szempont pedig, hogy a tanácskozás jó alkalmat nyújtott Simon Sándornak, az NKP Kht. új igazgatójának a bemutatkozásra és programja vázolására.

Ennyi bevezető után (a rendelkezésre álló kereten belül) ismertetjük a tanácskozás főbb eseményeit.

A nyitó ülés előtt Kiss Györgyi és Ács Ferenc, a debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola hallgatói Pleyel első duójával (allegro és rondo) kedveskedtek a jelenlévőknek.

A vándorgyűlés nyitó, plenáris ülését Apagyai Géza, a Társaság újonnan megválasztott elnöke vezette. Az

A hallgatóság!

Szabó Gyula ezredes, szolgálatfőnök a katonai térképészet feladatairól beszél!

elnökségben a következők foglaltak helyet: dr. Berczi Norbert helyettes államtitkár (FVM), Tury Gábor, Debrecen alpolgármestere, dr. Nagy János professzor, a Debreceni Egyetem rektora, dr. Ferencz József, az EMT

Földmérési Szakosztály elnöke, Szabó Gyula ezredes, az MH Térképész Szolgálat főnöke, dr. Mihály Szabolcs, a FÖMI főigazgatója, Földváry László, a Hajdú-Bihar Megyei Földhivatal helyettes vezetője.

A levezető elnök az elnökség tagjait név szerint üdvözölte, majd egy jól felépített bevezető keretében adta meg a tanácskozás háttérét. Ebben méltatta a tanácskozás jelmondatának indokoltságát, felsorolta a helyszín (Debrecen) melletti érveket. Kitért a Társaság ez év május 15-i tisztújító közgyűlésére; ennek keretében utalt arra, hogy a mostani rendezvény előkészítő munkáit javarészt még a Társaság előző vezetése készítette elő. Javaslatára a résztvevők egy perces néma felállással emlékeztek az elmúlt két esztendő során elhunyt kollégákra. Ezt követően az elnök vázolta az új vezetés programját és elkötelezettségét a Társaság (egyesület) több évtizede megkezdett munkájának folytatására. Kiemelte továbbá, hogy a Társaság a mostani rendezvény keretében is a szakterület alapvető feladataival foglalkozik; nevezetesen: NKP gyorsítás, a szakterület modernizációja, az EU agrártámogatásokkal kapcsolatos földügyi/földmérési hozzájárulás.

Bejelentette, hogy az EMT Földmérési Szakosztálya (mint társaságunk partner szervezete) Fő Geodéta Díj elismerésben részesítette

– Ponicván Gábort, az NKP Kht. eddigi igazgatóját és
– Bartos Ferencet, az MFTTT újrávalasztott főtitkárát.

(Az elismerő oklevelet dr. Ferencz József, az EMT Földmérési Szakosztály elnöke adta át!)

Apagy Géza elnöki köszöntőjét tartja?

Bartos Ferenc MFTTT főtitkár üdvözli Benedek Fülöp c. államtitkárt!

A levezető elnök ezt követően átadta a szót dr. Berczi Norbert helyettes államtitkárnak, aki megnyitó előadása keretében köszönetet mondott a Társaság korábbi vezetésének a földügyi programok hatékony támogatásáért, és sikereket kívánt az új vezetésnek. Ezt követően vázolta a földügyi szakigazgatás helyzetét és a jövőbeli kilátásokat: NKP, az új hitelkeret megnyitásának esélye, az ingatlan-nyilvántartás eredményei (és nehézségei), földhivatali fejlesztések, a TAKARNET helyzete, META projekt, az EU-val kapcsolatos lehetőségek (IIER, PROMEPAR, Földügyi Tudásközpont). Kiemelte az informatika jelentőségét a XXI.

Érdeklődő tekintetek!

században. Röviden foglalkozott a földügy meglévő és jövőbeli jogszabályi háttérével is (földhasználat, ingatlan-nyilvántartás, külföldiek földhasználata és tulajdonszerzése az EU-ba történő belépésünket követő időszakban).

3) Az EMT csíksomlyói konferenciájáról szóló riportot, Szemle rovatunk 40–41. oldalán olvashatják

Elismerését fejezte ki az elért eredményekért a földhivataloknak, az FTF-nek, az NKP Kht.-nak, a sikeres fejlesztésekért a FÖMI-nek, a Geodézia és Kartográfia folyóiratnak (és főszerkesztőjének).

A megnyitó előadás után köszöntők következtek.

Tury Gábor, Debrecen Megyei Jogú Város alpolgármestere üdvözölte a tanácskozást, és vázolta a város helyzetét és fejlődése fő irányait.

Dr. Nagy János, a Debreceni Egyetem fiatal rektora ismertette az integráció révén létrejött egyetem főbb jellemzőit (135 éves az agrár komplexum, jelenleg 134 akkreditált szak, 7100 dolgozó és 44 milliárd forintos éves működési keret).

Dr. Ferencz József, az EMT Földmérési Szakosztály elnöke köszöntötte az anyaországi kollégákat, utalt a nemrég (június 20–21.) Csíksomlyón megrendezett konferenciájukra³, megköszönte a magyarországi kollégák és szervezetek (MFTTT, egyetemek) rendszeres és határozott támogatását (erről egy írásos dokumentumot is átadott a Társaság elnökének).

Szabó Gyula ezredes, az MH Térképész Szolgálatának vezetője elsősorban a Magyar Topográfiai Program (MTP) katonai szegmensének kérdéseivel foglalkozott. Érintette a katonai térképészet területén lezajlott átszervezéseket és az ennek eredményeként létrehozott Térképészeti Kht. jelentőségét.

Ezt követően áttekintette az MH topográfiai térképrendszer jellemzőit (digitális térképek és még grafikus térképrendszer is). Utalt a hazai párhuzamos térképezések indokolatlanságára.

Felsorolta a korszerű térképek legfőbb ismérveit: adatbázis → értéknovelt termékek, a tartalom naprakészsége. Jelezte, hogy a mai katonai igényeket az analog térképekkel nem lehet kielégíteni, és hogy a

Tury Gábor alpolgármester üdvözlí a vándorgyűlést!

Simon Sándor (NKP Kht.) az NKP végrehajtásának gyorsításáról beszél!

Dr. Nagy János rektor köszöntőjét tartja!

Dr. Csemniczky László, a Magyar mérnök Kamara Földmérési Térképészeti és Térinformatikai tagozata időszerű feladatairól szól!

Dr. Ferencz József szakosztály elnök az EMT jókívánásait tolmácsolja!

Dr. Földváry László hivatalvezető-helyettes (Hajdú-Bihar Megyei FH) a megyei földhivatali feladatokat tárja a hallgatóság elé!

Dr. Mihály Szabolcs főigazgató a földügy középtávú informatikai stratégiájáról beszél!

Apagyí Géza (MFTTT elnök) megnyitja a kiállítást; Balról: Bartos Ferenc főtitkár, jobbról: dr. Sipos Sándor nyug. FÖMI igazgató

HM Kollégiuma elfogadta a Magyar Topográfiai Programot (MTP). A realizálás lehetséges lépései:

- szabványok elkészítése,
- kísérleti térképezések,
- a szabályzatok átdolgozása,
- az ország teljes területének légifényképezése,
- digitális átalakítás stb.

Ismertette a topográfiai térképekkel kapcsolatos NATO-igényeket (lakott területeknél 1:10 000, majd ennél kisebb méretarányok).

Dr. Mihály Szabolcs, a FÖMI főigazgatója a közönyt követően elhangzott előadásában bemutatta a földügy és térképészet középtávú informatikai stratégiáját.

A nagy ívű előadás teljes visszaadására ebből az alkalomból nem vállalkozhatunk. (Reméljük, hogy az előadó lehetővé teszi lapunk számára annak mielőbbi közlését.) Így a mostani riport keretében csak egy vázlatos (távrolól sem teljes körű) bemutatásra vállalkozhatunk.

Az előadó foglalkozott a földügyi szakigazgatás feladataival (ingatlan-nyilvántartás; földhasználat-földvédelem; földmérés-térképészet; adatok előállítása, archiválása és szolgáltatása stb.). Az informatikai vonatkozásokkal összefüggésben érintette a valóságos/fizikai környezet jelentőségét, a nyilvántartás szerepét, az időtényezőt, az adatok föderációját.

Külön fejezetben foglalkozott az információs technológia (IT) földügyi-térképészeti jelentőségével, hasonlóképpen a szakigazgatás szerepével az információs társadalomban, azok fő elemeivel (eszközök, szoftverek, hálózatok és mobilia) és az információs módszerek alkalmazásával.

Tárgyalta a szakigazgatással összefüggésben az adat-, minőség-, és árpolitikát, a jogszabályi környezet szerepét, a lehetséges szervezeti szolgáltatásokat, az EU harmonizáció szerepét (INSPIRE), a globális harmonizációt stb.

Érintette az aktív GPS (különösen jövőbeli) növekedő szerepét az információs térbeli rögzítésében.

Az előadó ugyancsak tárgyalta az állami alaptérképek jövőbeli szerepét (változásvezetés), majd a külterületi vektoros állomány – KÜVET – funkcióját.

Ismertette az 1:10 000 m.a.-ú topográfiai térképek állapotát (helyesbítés: 6–7 %/év; az MTP elindításának akadályait). De jelentős eredmény az 1:10 000 m.a.-ú térképek raszteres változatának, de különösen az országos digitális domborzatmodellnek létrehozása az 1:10 000 m.a.-ú domborzatrajz alapján.

A távérzékelést az előadó a földügy és térképészet szempontjából stratégiai területnek nevezte mind az agrárágazaton belüli földügy helyzetét illetően, mind pedig általános értelemben, beleértve a geoinformatikát is!

Röviden áttekintésre került a szakterület lehetséges (részben már fungáló) szerepe is a környezetvédelemben; lásd az 1:100 000 m.a.-ú felszínborítású térképeket és a készülő 1:50 000 méretarányúakat.

Az előadó érintett még olyan területeket is, mint úrfelvételek felhasználása, TAKAROS és TAKARNET, az Internet felhasználási lehetőségei, a gyorsan avuló eszközállomány (és a rendszeres cserék szükségessége 3–5 évenként) Vázolta az adatbázis jövőjét (helyből a központi felé), a jelenlegi megoldás számos hátrányát és kialakítandó központi rendszer előnyeit.

A nyitó plenáris ülés záró üdvözlését (és rövid ismertetését) *Földváry Lászlótól*, a Hajdú–Bihar Megyei Földhivatal helyettes vezetőjétől hallották a résztvevők. Üdvözölte a vándorgyűlést, és számos információval bővítette a résztvevők ismereteit a megyére és földhivatalokra vonatkozóan. (Ezeket itt azért nem ismertetjük, mert a folyóiratban rövidesen közöljük annak teljes szövegét.)

A nyitó plenáris ülés után az MFTTT elnöke megnyitotta a kiállítást. Ennél meghatározó volt – mint említettük – a FÖMI gazdag és színvonalas anyaga. A FÖMI-n kívül még a következő cégek szerepeltek: *Digicart Kft.*, *Digicom Kft.*, *Geoform Kft.*, *Geopro Kft.*, *Geotrade Rt.*, *Guards Rt.*, *Kerti's Kft.*, *Sokkia Kft.*, *Szarvas András Térképész Ügynökség.*

A tanácskozás első napjának délutáni és a másnapi előadásai már szekciók keretében (párhuzamosan) folytak.

A délutáni ülés A-szekcióját *dr. Mihály Szabolcs* (MFTTT IB tagja) vezette, amelyen nyolc előadásra és vitára került sor.

A B-szekciót *Szabó Gyula* ezredes (az IB tagja) vezette, és itt nyolc előadás hangzott el.

A második nap délelőttjén az A-szekció vezetését *Apagy Géza* (MFTTT elnöke) látta el, amelyen hét előadás, a B-szekcióban 11 előadás hangzott el, amelynek levezető elnöke *Ludman Sándor* (az MFTTT Hajdú–Bihar megyei csoportjának elnöke) volt.

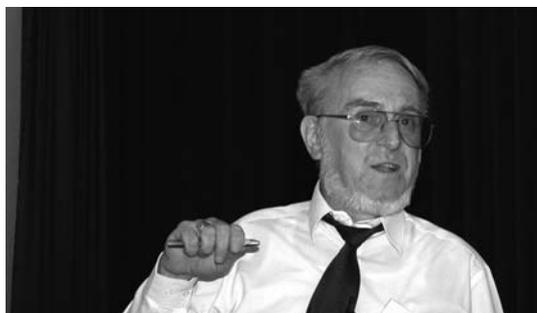
A két félnapos szekció ülések rövid bemutatásával most nem foglalkozunk. Azok ismertetésére a riport következő részében fogunk sort keríteni.

Mint már említettük, a tanácskozás záró plenáris ülése a második nap (július 11.) délutánján volt. Itt a levezető elnöki funkcióit *Bartos Ferenc* (főtitkár) látta el. Az elhangzott öt előadás közül kiemelkedő jelentőségű volt, hogy *Benedek Fülöp* c. államtitkár és földbirtok-politikai kormánybiztos (FVM) személyesen tartotta meg ágazati értékelő és összefoglaló előadását.

Az előadás elején az előadó átadta *dr. Németh Imre* földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter személyes üdvözlését, majd méltatta a földügyi szakigazgatás mezőgazdasági és nemzetgazdasági szerepét,

A FÖMI kiállítása az érdeklődők egy csoportjával²

Winkler Péter (FÖMI) a hazai digitális ortofotó programot mutatja be¹

Aktív pihenés a szünetben; Balról: Oros László (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fh), Apagyi Géza és Soltész Pál (NKP Kht.)¹

Főtitkári zárás¹

A záró plenáris ülés elnökségének néhány tagja; Oskó András (Fővárosi Fh), Apagyi Géza, Benedek Fülöp, Bartos Ferenc¹

A baráti találkozó „nyitánya”. A Győrfi Zsolt karnagy vezette Hajdúhadházi Dr. Földi János Általános és Művészeti Iskola fúvószenekara.²

Dr. Kurucz Mihály (NYME Geoinformatikai Főiskolai Kar tanszékvezetője) az ingatlan-nyilvántartás és a telekkönyv jogelméleti összefüggéseiről ad számot¹

Apagyi Gza elnöki pohárköszöntője a baráti vacsora alkalmával (jobbra: a Hajdú-Bihar Megyei Fh szervező gárdája)²

kiemelte a tanácskozás időpontjának és témakörének célszerű megválasztását. Foglalkozott az EU-csatlakozásból fakadó feladatokkal, a magyar mezőgazdaság jelenlegi helyzetével.

Sorra vette az ingatlan-nyilvántartás és a térképek állapotát, problémáit és a jelentkező feladatokat. Érintette továbbá a telekkönyv/ingatlan-nyilvántartás problematikáját is³.

Rövid tájékoztatást adott a Nemzeti Földalapról (NFA).

Nagyra értékelte a földügyi szakigazgatás és az MFTTT, továbbá az MTA Földtudományok osztálya Geodéziai Tudományos Bizottsága aktív és célirányos együttműködését, utalva egyrészt az MFTTT szervezésében 2002. november 21–22-én (Szabadság-hegy) megrendezett „Ingatlan-nyilvántartás vagy telekkönyv” tárgyú konferenciára, másrészt az MTA elnök és FVM miniszter védnöksége alatt, 2003. március 17-én az MTA központi épületében megrendezett „Az információs társadalom és a Nemzeti Kataszteri Program” c. sikeres konferenciára.

A szakember-képzés és továbbképzés értékelése során kiemelte az „Ingatlan-nyilvántartási Szervező Szak” beindítását (NYME Geoinformatikai Főiskolai Kar, Székesfehérvár), amelynek révén a földmérés-térképészet területén már régóta kiépült felsőoktatási képzés mellett az ingatlan-nyilvántartás is felkészültebb (korszerűbb ismeretekkel felvértezett) szakemberekhez jut.

Végül az államtíkárr elismerését és köszönetét fejezte ki „a megújult külsővel és tartalommal megjelenő Geodézia és Kartográfia c. szakfolyóirat főszerkesztőjének, Szerkesztőbizottságának és szerzőinek”. (Az előadás teljes szövegének közreadását folyóiratunk következő számában tervezzük.)

A záró ülészakon következő előadását dr. Kurucz Mihály tartotta „Az ingatlan-nyilvántartás igazságügyi vagy közigazgatási ügy” címmel. Az előadás címe elég jól kijelöli azt a kérdéskört, amellyel az előadó foglalkozott.

Az előadó nagy vonalakban vázolta a kataszter, majd telekkönyv intézményének (hazai, illetve monarchián-belüli) kialakulását egészen az egységes ingatlan-nyilvántartás létrejöttéig. A témakör jelenlegi állapotának érdemi áttekintéséhez segítséget nyújt az előadás alapjául szolgáló tanulmány, melyet a Gazdaság és Jog című folyóirat, továbbá az Ügyészek Lapja jelentet meg. A magunk részéről most csupán néhány részletet emelnénk ki. Ezek a következők.

– A tulajdon-nyilvántartás kialakulása a német nyelvterületen.

– A tulajdonjog akkortól él, amikortól bejegyezték. Ez az ingatlan-nyilvántartás egyik alapelve.

– Az IM érve a nagyfokú függetlenség biztosítása.

– A telekkönyvben a tulajdonjogi bejegyzés „nem igazságszolgáltatási tevékenység”.

– Az európai országok joggyakorlata (és a fejlesztések is) az ingatlan-nyilvántartás mellett és nem a telekkönyv mellett szólnak.

– A földhivatalok, illetve az FVM FTF feladata, hogy „az ingatlan-nyilvántartás gyors, egyszerű és megbízható legyen”!

A következő előadást Osskó András a FIG VII. Bizottság munkájáról és törekvéseiről tartotta a „FIG szervezeti változásai és tevékenysége 1998–2002. között” címmel.

Az előadó rendszeresen megjelenik gondolataival a Geodézia és Kartográfiában, a munkahelyén és külföldön szerzett tapasztalataival. A mostani előadással (szerintünk is helyesen) felhasználta a debreceni fórumot, és így hozzájárult az eddig is vázolt törekvései esélyeinek növekedéséhez; amely jelentős mértékben meg is felel a földügy (ezen belül a földmérés és térképészet) érdekeinek.

Az előadás az „új FIG-stratégia” keretében olyan jelenségek kezelésének kérdéseit tárgyalta, mint: globalizációs-információs forradalom, túlnépesedés, életszínvonalbeli különbségek, fenntartható fejlődés, integrált és egységes földügyi igazgatás.

Dr. Csemniczy László (Magyar Mérnöki Kamara Földmérési, Térképészeti és Térinformatikai Tagozata) előadásában egyrészt vázolta a Kamara szakirányú tagozatának jelenlegi helyzetét, másrészt a megoldásra váró kérdések áttekintése mellett említette, hogy nyugvópontra jutott az ingatlanrendező földmérői minősítés kiadásával kapcsolatos vita, az ma is az FVM jogköre.

Winkler Péter (FÖMI főigazgató-helyettes) a Magyar Digitális Ortofotó Program (MADOP) eddigi eredményeivel foglalkozott egy jól összefogott és példaszzerűen dokumentált előadás keretében. Az előadásnak néhány figyelmet érdemlő eleme (azok értékelése nélkül) a következők:

– elkészült Magyarország teljes területének közel egyidejű fényképezése (2000); paraméterek: 6632 felvételi álláspontra összesen 6667 db szkennelt színes légifelvétel, 1:30 000 felvételi méretarányban;

– elkészült 4098 db 1:10 000-es méretarányú topográfiai térképek színes nyomatainak és fedvényeinek raszteres állománya;

– a 2000. évi légifelvételekből elkészült a digitális ortofotó állomány az ország területére, az egységes kezelés érdekében az 1:10 000 topográfiai szelvényezés szerinti felosztásban;

3) Ebben a témában az olvasók részletesebb és frissebb információhoz jutnak a *Benedek Fülöppel* készült interjúból, amelyet lapunk ugyanezen számának elején közlünk.

– ugyancsak elkészült az ország teljes területére az 5 x 5 m-es rácshálózatú digitális domborzatmodell.

Az előadó végül felhívta a figyelmet a MEPAR és MADOP együttműködés célszerűségére.

A tanácskozás rövid záró értékelését Bartos Ferenc, az MFTTT főtitkára, egyúttal levezető elnök adta meg.

Megállapította, hogy a tanácskozás jó feltételek mellett és sikeresen zajlott. A korábbi résztvevők száma mérséklődésével összefüggésben utalt arra, hogy az újabb, közel 10 milliárd forintos program nagyobb ösztönzést is adhatott volna a vállalkozóknak.

Felhívta a figyelmet arra, hogy tanácskozásunkat az FVM két magas rangú vezetője (Benedek Fülöp c. államtitkár és dr. Berczi Norbert helyettes államtitkár) is megtisztelte.

Kiemelte a tanácskozás kritikus, de segítőkész légkörét, a 46 elhangzott előadás segítő, támogató szándékát, az EMT (erdélyi kollégákkal kialakult kapcsolat) további erősítésének fontosságát.

Végül megköszönte a résztvevők, előadók, levezető elnökök, kiállítók munkáját. Köszönetet mondott Debrecen városának, a Debreceni Egyetemnek a kellemes elhelyezésért; gratulált a város gyors fejlődéséhez. Külön is megköszönte a Hajdú–Bihar Megyei Földhivatal (és körzeti hivatalai) munkatársainak a szervezésben nyújtott hathatós munkáját.

Bejelentette, hogy a következő vándorgyűlésre két év múlva (2005-ben) kerül sor; de a helyszín még nincs eldöntve, és ezzel a vándorgyűlést bezárta.

Nem sokkal a záró ülés után a baráti találkozó következett, ugyancsak az Agrár-centrum területén. Az asztalok elfoglalása előtt kellemes műsorral lepte meg a résztvevőket a Hajdúhadházi Dr. Földi János Általános és Művészeti Iskola fiatal fúvószenekara.

A „dinamikus” zene, továbbá a napfényben csillogó instrumentumok látványa olyan jó hatással volt a résztvevők étvágára, hogy a vacsorára felsorakozott tálak tartalmát egy-kettőre eltüntették, amelyet aztán nagy igyekezettel pótolni kellett.

Végül is az „igények kielégítést nyertek”, amely jó alapot nyújtott a kívánság szerinti italok fogyasztásához. Az eredmény pedig kellemes baráti beszélgetések, aztán jóval éjfél utáni elcsendesülés; reggel pedig: kissé megcsúszott indulás a kirándulásra.

Joó I.

(A vándorgyűlés további előadásait – amennyiben a szerzőktől a szerkesztett változatokat lapzárta előtt megkaptuk – a folyóirat 2003/9. számában közöljük.)

BESZÁMOLÓ AZ 51. NÉMET KARTOGRÁFUS NAPOKRÓL

Az 51. Német Kartográfus Napok (51. Deutscher Kartographentag) az európai térképészetnek – minden bizonnyal – a legnagyobb múlttal rendelkező szakmai fóruma. A Német Kartográfiai Társaság (Deutsche Gesellschaft für Kartographie, a DGfK) a német nyelvterület legnagyobb, mintegy ezernyolcszáz tagot számláló, független szakmai szervezete évenként rendezi találkozóját, amelyen a résztvevők a kartográfia aktuális kérdéseivel kapcsolatos előadásokat hallgatnak meg, majd az azokat követő vitáuléseken véleményüket másokkal is megoszthatják.

Az idén május 27–30. között megrendezett találkozó helye a németországi, pontosabban a Baden-Württemberg tartományi Freiburgtól délre fekvő üdülőhely, Bad Krozingen volt. A Fekete-erdő lábánál fekvő település gyógyfürdőiről és kúráiról híres parkjában mintegy 350 térképész jelenlétében a Tartomány gazdasági minisztere, dr. Karl Eppele nyitotta meg a hivatalos programot, aki beszédében a kartográfia legfontosabb felhasználási területeire, a gazdaságra, az államigazgatásra és a turizmusra hívta fel a figyelmet. A három ország gazdaságához és kultúrájához szorosan kötődő helyszín miatt szinte természetes volt, hogy a találkozó egyik kiemelt témája az utóbbi terület, az idegenforgalom és a térképek kapcsolata volt.

A sokszínű, és ezért „német Toszkánának” is nevezett vidék kitűnő hátteret adott a modern kartográfia és a geotudományok viszonyáról vallott, országonként igencsak eltérő nézetek megvitatására is, amelyre az immár szintén hagyományosnak mondható „Europaforum” keretében, május 28-án került sor. A prof. dr. Wolfgang Scharfe, a DGfK alelnöke és a berlini Freie Universität professzora elnöklétével zajló fórum első felében három, a német nyelvterülethez tartozó országot képviselő szakember mutatta be a geotudományok meglehetősen bonyolult viszonyrendszerét.

Az előadók különböző megközelítésmódja jól tükrözte a helyzet Európa-szerte tapasztalható bonyolultságát, nehéz áttekinthetőségét. Prof. dr. Ingrid Kretschmer asszony (Bécsi Tudományegyetem; Osztrák Kartográfus Társaság) az osztrák hidrológiai atlasz példáján, Hans-Uli Feldmann, a Svájci Kartográfus Társaság elnöke hazája nemzeti térképészeti intézete szervezeti változásain keresztül szemléltette az ottani helyzetet. A német Rolf Haarbeck mérnök részletes áttekintését az előadó betegsége miatt prof. dr. Jürgen Dodt olvasta fel.

A szekció negyedik előadását a fórum meghívott magyar előadójaként prof. dr. Klinghammer István, az ELTE rektora, a Térképtudományi Tanszék vezetője és a

Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság alelnöke tartotta, aki a változás és a fejlődés fogalmának értelmezéseinek áttekintésével a modern digitális környezetben egyre szaporodó adatok és a mérés kérdésének összefüggéseire helyezte a hangsúlyt.

A fórum második felében a térbeli adatok és szabványok európai egységesítésére irányuló törekvések néhány úttörő eredményét ismerhettük meg. A jövőben egyre inkább mobilizálódó számítógépes térkép-használókat kiszolgáló, valós idejű szolgáltatásra képes topográfiai adatbázis kialakítását német, dán, svéd és finn együttműködésben megvalósuló rendszert mutatott be *Sabine Affenbach* (Bundesamt für Kartographie und Geodäsie). A következőkben *Sonja Werhahn* ismertette az európai nemzeti topográfiai alapadatok elkerülhetetlen harmonizációja felé tett lépéseket, amelyek a 1: 1 000 000 méretarányú EuroGlobalMap és az 1: 250 000 méretarányú EuroRegionalMap digitális adatbázisának létrehozását jelentik.

Az Eropaforumot záró előadást, meghívottként, dr. *Török Zsolt*, az ELTE Térképtudományi Tanszékének docense tartotta, aki történeti áttekintést adott a hazai idegenforgalmi kartográfia fejlődéséről és helyzetéről. A jövőbeli fejlődés lehetséges irányai között az ökoturizmus céljait szolgáló térképek szerkesztésének elméleti kérdéseit a Tápó-vidék 1: 50 000 méretarányú térképének gyakorlati megoldásaival, mint esettanulmánnyal támasztotta alá.

Ez az előadás már szinte átvezetést jelentett a következő nap további előadásaihoz, amelyek szintén a „Kartográfia és turizmus” témakörben hangzottak el. A digitális technológia a turisztikai célok látogatói számára készülő információs rendszerektől elvárja a multimédia-képességet éppúgy, mint a jelentős platform-függetlenséget. Ugyanakkor meglepő, hogy egy németországi kutatás szerint, az idegenforgalommal kapcsolatos webes adatbázisok egy részéből szinte teljesen hiányoznak a térképek. A turizmus területén a virtuális térképek mellett nem csökken a hagyományos, nyomtatott térképek jelentősége, ugyanakkor azonban ezek tervezésekor fokozottan figyelembe kell venni a felhasználók képességeit, igényeit is. A gyakorlatban ez – a nálunk még szinte kizárólag a topográfiai térkép kiegészítésével készített térkép helyett – igényes és kreatív szerkesztési munkával kialakított termékcsoportokat jelent majd, amelyre példát az osztrák térképész, *Kazimir Szarawara* adott.

Az 51. Német Kartográfus Napok gazdag szakmai programját az előadásokon túl cégbemutatók és műhely-tanfolyamok egészítették ki. A rendezvény alatt beszámoltak, és üléseztek a DGfK szakbizottságai, átadták a Ravenstein-díjat, és a fiatal szakemberek is

beszámolhattak kutatásaikról a „Jugendforum” keretében. *Dr. Wolfgang Schlüter* (Sektion Südbaden, DGfK) vezetésével a helyi szervezők természetesen lehetőséget kínáltak a résztvevőknek, hogy a találkozókon, kirándulásokon egymást, no meg a festői szépségű bádeni vidéket, ételeit és italait is megismerhessék. E sorok írója sem szalasztotta el a lehetőséget, hogy gyalogosan bebarangolja Freiburg óvárosának utcáit, amelyeknek köveit egykor a híres kozmográfus-térképész elődünk, *Martin Waldseemüller* (kb. 1470–1521/1522) kopthatta.

Dr. Török Zsolt

ÚJ DIPLOMÁS TÉRKÉPÉSZEK

2003. június 26- és 27-én ismét államvizsga volt az ELTE Térképtudományi Tanszéken.

Az alábbi diplomamunkákat készítették a végzős hallgatók:

1. **Almási Eszter:** *Tanösvény Mátradereszkén*
(Témavezető: *dr. Márton Mátyás*; külső konzulens: *dr. Tóth György*)

Hazánkban egyre több tanösvényt készítenek. A jelölt részletesen bemutatja a kialakítandó tanösvény szerkezetét, sorolja a megállóhelyeket és az ott fellelhető kulturális és természeti látnivalókat. A kialakított tanösvény geocache alapú, tehát a különböző látnivalók helyei koordinátákkal vannak megadva. (A geocaching viszonylag új játék, melyet hobbi GPS vevőkkel játszanak.) Kiépítése a lehető legegyszerűbb és a legolcsóbb. Szükséges egy honlap, amin a táblák tájékoztató adatait fel kell tüntetni, és egy jobb minőségű GPS vevőkészülék, amivel kijelölik a pontokat. Ebben az esetben a terepi munka is megtörtént, nem csak elméletben foglalkozott *Almási Eszter* a témával. A helyszíneken általa készített színes felvételek is ösztönzik a honlapra látogatót a „Tanösvény” bejárására. Szép kiállítású, újszerű megoldásokat tartalmazó munka.

2. **Antal Mónika:** *A Forma-1 történelme atlaszban*
(Témavezető: *dr. Márton Mátyás*)

Az atlasz célja a Forma-1 több mint 50 éves történelmének bemutatása, térképek és szöveges leírások segítségével. A dolgozatban szerepel a legalapvetőbb atlaszkartográfiai elvek összefoglalása a készülő atlasz esetére vonatkoztatva, az egyes térképfajták elkészítéséhez szükséges információk, illetve a gyakorlati kivitelezés során felvetődő problémák. A mellékletnek nevezett részben megtalálhatjuk az összes pályát is-

meretű táblázatot, az atlaszt alkotó térképfajták jelkulcsait, majd az elkészült térképek közül 12 megközelítési térképet, illetve az elkészített mintalapokat, melyek a dolgozatban szóban kifejtett elképzelések gyakorlati megvalósítása. A mellékletben a teljes atlasz makett is megtalálható, ami egy magas szakmai igényességgel, jól átgondoltan szerkesztett kiadvány elképzelését mutatja be.

3. Balogh László: Hajózási térképek Magyarország vizeiről

(Témavezető: dr. Zentai László; külső konzulens: Hegedüs Ábel)

A hajózási térképek alig ismert területe a kartográfianak, mivel a hajózás, a különböző közlekedési és szállítási módok közül napjainkig sokat veszített jelentőségéből. A jelöltnek nem volt könnyű dolga, de megfelelő kitartással felkutatta azon intézményeket, ahol adatokat szerezhetett, és tájékozódni tudott a hazai vízügyi, illetve folyami hajózási térképek kialakulásáról. A hajózási navigációs térképek mellett bemutatja az általános, majd részletesebb folyamfelméréseket is. A dolgozat részletesen ismerteti a Duna, valamint a Balaton hajózási térképeit, és összehasonlítja a különböző kiadásokat tartalmi és kiviteli szempontból is. Külön fejezet ismerteti a hajózáshoz kapcsolódó jogi szabályozást, hiszen alapvetően ez szabja meg a térkép tartalmát; külön kitér többek között a Duna Bizottság szerepére is. A dolgozat alapos gondos munka, külalakja megfelelő.

4. Gallé Erika: Térképészeti alapismeretek bemutatása 6–10 éves gyermekeknek

(Témavezetők: dr. Jesús Reyes és dr. Török Zsolt)

A térképészeti alapismeretek oktatása kisiskoláskorban igen kis szerepet kap az oktatásban, pedig a térképi ábrázolások napjaink egyre fontosabb szereplői. A térképolvasás az idegen nyelvekhez hasonlóan fontos kommunikációs ismeretté vált. A jelölt leírja, milyen történeti kutatásokat végzett, tanulmányozta a XIX. század végén és a XX. század folyamán megjelent magyar iskolai atlaszokat, az alkalmazott ábrázolási módszereket. Az olvasó megtudhatja azt is, hogy milyen térképészeti alapismereteket tanítanak jelenleg a magyar általános iskolákban.

A szakdolgozat célja egy gyermekeknek szóló, ismeretterjesztő kiadvány összeállítása. A szöveg igazodik az életkori sajátosságokhoz, könnyen és jól olvasható. A mellékletben a kiadvány három fejezetének a részletes feldolgozása és két fejezetnek a makettje, valamint CD lemezen az iskolás gyermekekkel folytatott tesztelés is megtekinthető. A dolgozat logikus felépítésű, tagolása kitűnő, külalakja igényes.

5. Lukács Lilla: Prinz Gyula tájszemléletének és tájrajzi neveinek kartográfiai vonatkozásai

(Témavezető: Faragó Imre; külső konzulens: dr. Hevesi Attila)

A jelölt térképészként elsőként vállalkozott arra, hogy Prinz gondolatait felelevenítse, tájneveit és tájhatárait az általa kidolgozott térképi jelkulcs segítségével a szükséges és megfelelő méretarányban bemutassa. A diplomamunka röviden, tömören végig követi a magyar tájtudat történetiségét, kitérve a kartográfiai vonatkozásokra. A kis méretarányú általános földrajzi térképeken, az iskolai atlaszok térképlapjain a településnevek mellett a tájnevek alkotják a legnépesebb névrajzi csoportot. A nevek lehetnek népi eredetűek vagy a tudomány által alkotott, mesterséges elnevezések. A diplomamunka melléklete az 1:1 000 000 méretarányú térkép, amelynek önálló szerkesztésével a jelkulcs és a tartalom kidolgozásával Lukács Lilla bebizonyította, hogy felkészült az önálló szerkesztői munkára. A diplomamunka tudománytörténetileg és a mindennapi gyakorlat szempontjából is nagy jelentőségű.

6. Mihályi Balázs: Budapest ostromának (1944–45) kartográfiai feldolgozása

(Témavezető: Faragó Imre; külső konzulens: Ungváry Krisztián)

A témát az elmúlt majdnem 60 évben számos történész feldolgozta, e művekhez sokszor térképek is készültek, de nem a várostérképek méretarányának szintjén. A dolgozat elkészítéséhez a jelölt felvette a kapcsolatot az e tárgykört ismerő és kutató történészekkel, akik számos adatot bocsátottak rendelkezésére. Ezeket az információkat egészítette ki saját kutatásainak (levéltárak, térképtárak anyagai) eredményeivel. A dolgozat mellékleteként elkészített 1:30 000 méretarányú térkép részletgazdagsága minden korábbi ábrázolást meghalad. A térképen harmincnál is több tematikus témát bemutató piktogrammal találkozhatunk (kilőtt tankok, nyilas házak, kivégzési helyszínek, alakulatok jelei stb.). A védelmi vonalakat korabeli légifotók alapján rekonstruálta. A színek megválasztása is jól sikerült, kiválóan érzékelteti a térkép célját. A későbbiekben a téma iránt érdeklődők számára forrástérképül szolgálhat.

7. Szánthó Dániel: A térkép szerepe az M0-ás útgyűrű megelőző régészeti feltárásának példáján keresztül

(Témavezető: dr. Zentai László; külső konzulens: dr. Tari Edit)

Szánthó Dániel térképészként már évek óta dolgozik régészeti feltárásokon, így kellő tapasztalattal ren-

delkezett, hogy a két tudományterület, a régészet és a térképészet kapcsolatáról, problémáiról és a régészeti térképésznél elterjedéséről megírja diplomamunkáját. A dolgozat harmadik fejezetében részletesen ismerteti a feltárás menetét, a kartográfiai dokumentálást, majd a feltárás kartográfiai anyagának térinformatikai adatbázisba szervezését. Egy valós probléma megoldásán keresztül mutatja be a régészetben is felhasználható szoftvereket. A további fejezetekben összefoglalást ad a régészetről, mint szakterületről, a régészet szervezeti felépítéséről, a fontosabb országos intézményekről. A diplomamunka a későbbiekben a régészeti térképkészítéshez oktatási anyagként is felhasználható lehet.

Az elkészült diplomamunkák minden érdeklődő számára megtekinthetők a Térképtudományi tanszék Könyvtárában.

A végzős hallgatóknak ezúton is gratulálunk, és további sikereket kívánunk a munkában és az életben.

Verebiné Fehér Katalin

EMT KONFERENCIA CSÍKSOMLYÓN

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Földmérési Szakosztálya 2003. június 20–21-én kétnapos konferenciát szervezett Csíksomlyón, a csíksomlyói kegytemplom szomszédságában lévő Jakab Antal Tanulmányi Házban.

A konferencia fő témakörei a következők voltak: korszerű geodéziai technikák és technológiák (geoinformatika, információs társadalom, műholdgeodézia, távérzékelés stb.), továbbá szakemberképzés és továbbképzés.

A résztvevők száma jóval meghaladta a százat, s ennek felét az anyaországi résztvevők tették ki.

A plenáris ülés során az EMT Földmérési Szakosztálya által alapított „Fő geodéta” elismerésben három kolléga részesült.

A hazai földügyi szakigazgatás vezetője, egyúttal az MFTTT elnöke a következő, meleg hangú levélben köszöntötte a rendezvényt. A köszöntőt Hodobay-Böröcz András osztályvezető (FVM) adta át a szervezőknek.

„Köszöntő az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Földmérő Találkozójára (Csíksomlyó, 2003. június)

Tisztelt Elnök Úr!

Kedves Kollégák, Barátaim!

Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság ez évi Föld-

mérő Találkozójának szervezőit, előadóit és minden résztvevőjét.

Köszönöm kedves és megtisztelő meghívásukat, melynek úgysis, mint a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság nemrég megválasztott elnöke, úgysis, mint a magyarországi állami földmérés vezetője, és nem utolsósorban, mint földmérőmérnök szakember nagyon szerettem volna eleget tenni. Sajnos minisztériumi feladataim és zsúfolt programjaim miatt nem tudok részt venni a már hagyományosnak mondható találkozójukon, amit – a szakmai szempontokon

Várház a Gyimesi-szorosban (épült 1897-ben)
(fotó: Hodobay-Böröcz András)

A résztvevők egy része (fotó: Hodobay-Böröcz András)

Dr. Márton Gyárfás professzor előadás közben
(Fotó: Hodobay-Böröcz András)

meretű táblázatot, az atlaszt alkotó térképfajták jelkulcsait, majd az elkészült térképek közül 12 megközelítési térképet, illetve az elkészített mintalapokat, melyek a dolgozatban szóban kifejtett elképzelések gyakorlati megvalósítása. A mellékletben a teljes atlasz makett is megtalálható, ami egy magas szakmai igényességgel, jól átgondoltan szerkesztett kiadvány elképzelését mutatja be.

3. Balogh László: Hajózási térképek Magyarország vizeiről

(Témavezető: dr. Zentai László; külső konzulens: Hegedüs Ábel)

A hajózási térképek alig ismert területe a kartográfianak, mivel a hajózás, a különböző közlekedési és szállítási módok közül napjainkig sokat veszített jelentőségéből. A jelöltnek nem volt könnyű dolga, de megfelelő kitartással felkutatta azon intézményeket, ahol adatokat szerezhetett, és tájékozódni tudott a hazai vízügyi, illetve folyami hajózási térképek kialakulásáról. A hajózási navigációs térképek mellett bemutatja az általános, majd részletesebb folyamfelméréseket is. A dolgozat részletesen ismerteti a Duna, valamint a Balaton hajózási térképeit, és összehasonlítja a különböző kiadásokat tartalmi és kiviteli szempontból is. Külön fejezet ismerteti a hajózáshoz kapcsolódó jogi szabályozást, hiszen alapvetően ez szabja meg a térkép tartalmát; külön kitér többek között a Duna Bizottság szerepére is. A dolgozat alapos gondos munka, külalakja megfelelő.

4. Gallé Erika: Térképészeti alapismeretek bemutatása 6–10 éves gyermekeknek

(Témavezetők: dr. Jesús Reyes és dr. Török Zsolt)

A térképészeti alapismeretek oktatása kisiskoláskorban igen kis szerepet kap az oktatásban, pedig a térképi ábrázolások napjaink egyre fontosabb szereplői. A térképolvasás az idegen nyelvekhez hasonlóan fontos kommunikációs ismeretté vált. A jelölt leírja, milyen történeti kutatásokat végzett, tanulmányozta a XIX. század végén és a XX. század folyamán megjelent magyar iskolai atlaszokat, az alkalmazott ábrázolási módszereket. Az olvasó megtudhatja azt is, hogy milyen térképészeti alapismereteket tanítanak jelenleg a magyar általános iskolákban.

A szakdolgozat célja egy gyermekeknek szóló, ismeretterjesztő kiadvány összeállítása. A szöveg igazodik az életkori sajátosságokhoz, könnyen és jól olvasható. A mellékletben a kiadvány három fejezetének a részletes feldolgozása és két fejezetnek a makettje, valamint CD lemezen az iskolás gyermekekkel folytatott tesztelés is megtekinthető. A dolgozat logikus felépítésű, tagolása kitűnő, külalakja igényes.

5. Lukács Lilla: Prinz Gyula tájszemléletének és tájrégi neveinek kartográfiai vonatkozásai

(Témavezető: Faragó Imre; külső konzulens: dr. Hevesi Attila)

A jelölt térképészként elsőként vállalkozott arra, hogy Prinz gondolatait felelevenítse, tájneveit és tájhatárait az általa kidolgozott térképi jelkulcs segítségével a szükséges és megfelelő méretarányban bemutassa. A diplomamunka röviden, tömören végig követi a magyar tájtudat történetiségét, kitérve a kartográfiai vonatkozásokra. A kis méretarányú általános földrajzi térképeken, az iskolai atlaszok térképlapjain a településnevek mellett a tájnevek alkotják a legnépesebb névrajzi csoportot. A nevek lehetnek népi eredetűek vagy a tudomány által alkotott, mesterséges elnevezések. A diplomamunka melléklete az 1:1 000 000 méretarányú térkép, amelynek önálló szerkesztésével a jelkulcs és a tartalom kidolgozásával Lukács Lilla bebizonyította, hogy felkészült az önálló szerkesztői munkára. A diplomamunka tudománytörténetileg és a mindennapi gyakorlat szempontjából is nagy jelentőségű.

6. Mihályi Balázs: Budapest ostromának (1944–45) kartográfiai feldolgozása

(Témavezető: Faragó Imre; külső konzulens: Ungváry Krisztián)

A témát az elmúlt majdnem 60 évben számos történész feldolgozta, e művekhez sokszor térképek is készültek, de nem a várostérképek méretarányának szintjén. A dolgozat elkészítéséhez a jelölt felvette a kapcsolatot az e tárgykört ismerő és kutató történészekkel, akik számos adatot bocsátottak rendelkezésére. Ezeket az információkat egészítette ki saját kutatásainak (levéltárak, térképtárak anyagai) eredményeivel. A dolgozat mellékleteként elkészített 1:30 000 méretarányú térkép részletgazdagsága minden korábbi ábrázolást meghalad. A térképen harmincnál is több tematikus témát bemutató piktogrammal találkozhatunk (kilőtt tankok, nyilas házak, kivégzési helyszínek, alakulatok jelei stb.). A védelmi vonalakat korabeli légifotók alapján rekonstruálta. A színek megválasztása is jól sikerült, kiválóan érzékelteti a térkép célját. A későbbiekben a téma iránt érdeklődők számára forrástérképül szolgálhat.

7. Szánthó Dániel: A térkép szerepe az M0-ás útgyűrű megelőző régészeti feltárásának példáján keresztül

(Témavezető: dr. Zentai László; külső konzulens: dr. Tari Edit)

Szánthó Dániel térképészként már évek óta dolgozik régészeti feltárásokon, így kellő tapasztalattal ren-

delkezett, hogy a két tudományterület, a régészet és a térképészet kapcsolatáról, problémáiról és a régészeti térképésznél elterjedéséről megírja diplomamunkáját. A dolgozat harmadik fejezetében részletesen ismerteti a feltárás menetét, a kartográfiai dokumentálást, majd a feltárás kartográfiai anyagának térinformatikai adatbázisba szervezését. Egy valós probléma megoldásán keresztül mutatja be a régészetben is felhasználható szoftvereket. A további fejezetekben összefoglalást ad a régészetről, mint szakterületről, a régészet szervezeti felépítéséről, a fontosabb országos intézményekről. A diplomamunka a későbbiekben a régészeti térképkészítéshez oktatási anyagként is felhasználható lehet.

Az elkészült diplomamunkák minden érdeklődő számára megtekinthetők a Térképtudományi tanszék Könyvtárában.

A végzős hallgatóknak ezúton is gratulálunk, és további sikereket kívánunk a munkában és az életben.

Verebiné Fehér Katalin

EMT KONFERENCIA CSÍKSOMLYÓN

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Földmérési Szakosztálya 2003. június 20–21-én kétnapos konferenciát szervezett Csíksomlyón, a csíksomlyói kegytemplom szomszédságában lévő Jakab Antal Tanulmányi Házban.

A konferencia fő témakörei a következők voltak: korszerű geodéziai technikák és technológiák (geoinformatika, információs társadalom, műholdgeodézia, távérzékelés stb.), továbbá szakemberképzés és továbbképzés.

A résztvevők száma jóval meghaladta a százat, s ennek felét az anyaországi résztvevők tették ki.

A plenáris ülés során az EMT Földmérési Szakosztálya által alapított „Fő geodéta” elismerésben három kolléga részesült.

A hazai földügyi szakigazgatás vezetője, egyúttal az MFTTT elnöke a következő, meleg hangú levélben köszöntötte a rendezvényt. A köszöntőt Hodobay-Böröcz András osztályvezető (FVM) adta át a szervezőknek.

„Köszöntő az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Földmérő Találkozójára (Csíksomlyó, 2003. június)

Tisztelt Elnök Úr!

Kedves Kollégák, Barátaim!

Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság ez évi Föld-

mérő Találkozójának szervezőit, előadóit és minden résztvevőjét.

Köszönöm kedves és megtisztelő meghívásukat, melynek úgysis, mint a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság nemrég megválasztott elnöke, úgysis, mint a magyarországi állami földmérés vezetője, és nem utolsósorban, mint földmérőmérnök szakember nagyon szerettem volna eleget tenni. Sajnos minisztériumi feladataim és zsúfolt programjaim miatt nem tudok részt venni a már hagyományosnak mondható találkozójukon, amit – a szakmai szempontokon

Várház a Gyimesi-szorosban (épült 1897-ben)
(fotó: Hodobay-Böröcz András)

A résztvevők egy része (fotó: Hodobay-Böröcz András)

Dr. Márton Gyárfás professzor előadás közben
(Fotó: Hodobay-Böröcz András)

delkezett, hogy a két tudományterület, a régészet és a térképészet kapcsolatáról, problémáiról és a régészeti térképésznél elterjedéséről megírja diplomamunkáját. A dolgozat harmadik fejezetében részletesen ismerteti a feltárás menetét, a kartográfiai dokumentálást, majd a feltárás kartográfiai anyagának térinformatikai adatbázisba szervezését. Egy valós probléma megoldásán keresztül mutatja be a régészetben is felhasználható szoftvereket. A további fejezetekben összefoglalást ad a régészetről, mint szakterületről, a régészet szervezeti felépítéséről, a fontosabb országos intézményekről. A diplomamunka a későbbiekben a régészeti térképkészítéshez oktatási anyagként is felhasználható lehet.

Az elkészült diplomamunkák minden érdeklődő számára megtekinthetők a Térképtudományi tanszék Könyvtárában.

A végzős hallgatóknak ezúton is gratulálunk, és további sikereket kívánunk a munkában és az életben.

Verebiné Fehér Katalin

EMT KONFERENCIA CSÍKSOMLYÓN

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Földmérési Szakosztálya 2003. június 20–21-én kétnapos konferenciát szervezett Csíksomlyón, a csíksomlyói kegytemplom szomszédságában lévő Jakab Antal Tanulmányi Házban.

A konferencia fő témakörei a következők voltak: korszerű geodéziai technikák és technológiák (geoinformatika, információs társadalom, műholdgeodézia, távérzékelés stb.), továbbá szakemberképzés és továbbképzés.

A résztvevők száma jóval meghaladta a százat, s ennek felét az anyaországi résztvevők tették ki.

A plenáris ülés során az EMT Földmérési Szakosztálya által alapított „Fő geodéta” elismerésben három kolléga részesült.

A hazai földügyi szakigazgatás vezetője, egyúttal az MFTTT elnöke a következő, meleg hangú levélben köszöntötte a rendezvényt. A köszöntőt Hodobay-Böröcz András osztályvezető (FVM) adta át a szervezőknek.

„Köszöntő az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Földmérő Találkozójára (Csíksomlyó, 2003. június)

Tisztelt Elnök Úr!

Kedves Kollégák, Barátaim!

Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság ez évi Föld-

mérő Találkozójának szervezőit, előadóit és minden résztvevőjét.

Köszönöm kedves és megtisztelő meghívásukat, melynek úgysis, mint a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság nemrég megválasztott elnöke, úgysis, mint a magyarországi állami földmérés vezetője, és nem utolsósorban, mint földmérőmérnök szakember nagyon szerettem volna eleget tenni. Sajnos minisztériumi feladataim és zsúfolt programjaim miatt nem tudok részt venni a már hagyományosnak mondható találkozójukon, amit – a szakmai szempontokon

Várház a Gyimesi-szorosban (épült 1897-ben)
(fotó: Hodobay-Böröcz András)

A résztvevők egy része (fotó: Hodobay-Böröcz András)

Dr. Márton Gyárfás professzor előadás közben
(Fotó: Hodobay-Böröcz András)

A nyitó plenáris ülés elnöksége; balról jobbra: dr. Szepes András, dr. Lőrinczi Gyula, Hodobay-Böröcz András, dr. Ferencz József, Zsombori Vilmos, Hargita megye tanácselnöke, továbbá az EMT kolozsvári központjának képviselője

túl – azért is nagyon sajnálom, mivel családom anyai ágon erdélyi származású, és számomra mindig szívét melengető – ám sajnos nem túl gyakori – élmény az őseim szülőföldjén tett látogatás. Kényszerű távollmaradásom miatt kérem Elnök úr, Szakosztály Elnök úr és minden résztvevő szíves elnézését és megértését.

A Találkozó programját megismerve, meggyőződhettem arról, hogy szakmai céljaink és problémáink, de a felénk irányuló kihívások is közel azonosak. Éppen ezért nagyon fontos, hogy tapasztalatainkról, az elért eredményeinkről és sikeres programjainkról, projektjeinkről időről-időre informáljuk egymást, ami megerősíthet bennünket elképzeléseink helyességében, és nem utolsó sorban elősegítheti szakmai kapcsolataink erősödését, az együttműködési területek kiszélesítését.

A számítástechnika szélvészgyors fejlődése és a térinformatikai rendszerek általános elterjedtsége miatt, mind a gazdasági élet szereplői, mind a helyi önkormányzatok, mind pedig az állami szintű közigazgatás szervezetei igénylik, sőt elvárják szakterületünkől azt, hogy gyorsan és a lehető legjobb minőségben készítsük el a helyhez kötött információk kezelését lehetővé tevő adatbázisokat és a felhasználóbarát szoftvereket. Annak, hogy ezen elvárásnak meg tudjunk felelni, egyik, talán legfontosabb feltétele a magas szintű

szakmai képzés. Közhelynek számít, hogy az egyetemi, főiskolai diplomával elismert, megszerzett tudás "használati értéke" szinten tartás, továbbképzés nélkül néhány év alatt töredékére csökken. Különösen igaz ez a mi szakmánkra. Az, amit manapság »tudásalapú társadalomnak« szokás nevezni, a földmérést, a térinformatikát illetően véres valóság. Csakis a folyamatos képzéssel, a magas szintű posztgraduális oktatással képzelhető el a megfelelés, a lépéstartás, a szakmánkkal szemben támasztott igények kielégítése. Ezért is örülök annak, hogy az idei Földmérő Találkozó középpontjába a szervezők a számítástechnika, a térinformatika és szakemberképzés témáját állították.

Biztos vagyok abban, hogy a mostani Találkozó után mind erdélyi kollégáink, mind pedig az anyaországi földmérő szakemberek értékes, hasznosítható ötletekkel, módszerekkel, tapasztalatokkal gazdagodva térhetnek vissza napi munkájukhoz.

Ehhez kívánok minden résztvevőnek jó munkát, sikeres tanácskozást, és persze az ilyenkor megszokott és szintén nagyon fontos baráti beszélgetéseket, kellemes együttlétet.

Budapest, 2003. június 16.

Apagyai Géza
mf. főosztályvezető
az MFTTT elnöke"

A sikeres tanácskozást egész napos szakmai kirándulás egészítette ki (Gyimesi-hágó és Ojtozi-szoros), és egy kellemes hangulatú baráti vacsora.

(A konferencia részletes ismertetését később közöljük.)

Joó I.

A NEMZETKÖZI TÉRKÉPÉSZETI TÁRSULÁS (ICA) MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁGA, A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG ÉS A LÁZÁR DEÁK ALAPÍTVÁNY ÁLTAL MEGRENDEZETT 2003. ÉVI ICA TÉRKÉPRAJZ-PÁLYÁZAT EREDMÉNYEI

2003. május 8-án egy szakemberekből álló zsűri bírálta el az ország 14 településéről beérkezett 81 db munkát, és úgy döntött, hogy a dicséret mellett a következő öt térképrajz képviseli Magyarországot az augusztusban megtartandó nemzetközi versenyen (Durban, Dél-Afrika):

1. Bársony Árpád, 6 éves

Mű címe: „Bárcsak a világ másik felén lakó gyerekek játékait is játszhatnám!”

Tanár: *Bársony Csabáné*

Apor Vilmos Katolikus Főiskola Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Zsámbék)

2. Fink Gabriella, 12 éves;

Viszti György, 12 éves

Mű címe: „Őrizzük meg a Földet a jövő nemzedéke számára!”

Tanár: *Witzné Ulrich Anikó*

Béri Balogh Ádám Gimnázium (Tamási)

3. Kázmér Gábor, 10 éves

Mű címe: „Jobb világot a gyermekeknek!”

Tanár: *Takács Ilona*

Általános Iskola (Valkó)

4. Szöllösi Albert, 15 éves;

Suhai Árpád, 16 éves

Mű címe: „A Föld ledobja az életet”

Tanár: *Sztahura János*

Eötvös József Szakképző és Művészeti

Szakközépiskola (Miskolc)

5. Thipphavone Nóra, 12 éves;

Lénárt Eszter, 12 éves

Mű címe: „A gyerekeknek ne kelljen dolgozniuk!”

Tanár: *Witzné Ulrich Anikó*

Béri Balogh Ádám Gimnázium (Tamási)

A szép és gondos grafikai kivitelük és eredetiségük miatt további 8 db munka dicséretet érdemelt. Minden résztvevő Magyarország első térképi ábrázolásának egy példányát kapta emlékül. A dicséretben részesült művek szerzőinek oklevelet és térképet küldtünk postán. A nemzetközi döntőbe jutott művek készítőit oklevéllel, térképpel és könyvvel jutalmaztuk. A nemzetközi döntőben Magyarországot képviselő térképrajzok, valamint részletesebb információk az ICA térképrajz-verseny honlapján tekinthetők meg, amelyek címe: <http://lazarus.elte.hu/hun/dolgozo/jesus/dij/2003ered.htm>.

A nyertes munkákat a Földrajzi Társaság 2003. évi Vándorgyűlésén és a Térinformatikai Világnap alkalmából 2003. november 19-én az ELTE Lágymányosi egyetemvárosban rendezendő konferencián állítjuk ki. Ezeknek és más rendezvényeknek az időpontját és helyszínét később közöljük a „Földrajztanítás”-ban, a Sulinet honlapján, valamint az ICA térképrajz-verseny honlapján is.

Az ELTE Térképtudományi Tanszék, az ICA Nemzeti Bizottsága, a Földrajzi Társaság és a Lázár Deák Alapítvány köszönetét fejezi ki a tanároknak és tanulóiknak az értékes munkákért, és várjuk az újabb találkozást a 2005. évi térképrajz-versenyen.

Jesus Reyes

SZENIOROK BARÁTI TALÁLKOZÓJA Mogyoródon

A Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT) szenior szakosztályának most leköszönő elnöke, Vagács Géza június 21-én, baráti találkozóra hívta néhány szenior társát maglódi nyaralójába. A találkozón – a Vagács házaspáron kívül – részt vett: *Raum Frigyes, Domokos György, dr. Lukács Tibor, Zsámboki Sándor, Vörös Imre* és e sorok írója.¹ A jó hangulatú, baráti beszélgetésen, bográcsgulyás és vörösbör mellett, ki-ki felelevenítette több mint félévszázados szakmai emlékeit.

Vagács Géza, aki ez évben 75 éves, hálás szavakkal emlékezett meg azokról, akiknek – pályafutása során – sokat köszönhetett, de akik sajnos már nem lehetnek közöttünk. Így megemlékezett – többek között – vitéz Szendy Béla műszaki tanácsos, háromszögelő mérnökről, Kemenes István m. kir. honvédezedes, topográfusról, az egykori székely hadosztály zászlóaljparancsnokáról (aki a két világháború során összesen tíz évet töltött szibériai fogságban), Szabó Béla OFTH osztályvezetőről, a magyar polgári fotogrammetria

¹ Jagasics Béla betegség miatt sajnos nem tudott eljönni